

curier economic legislativ

Breviar alfabetic

Contracte economice și comerciale internaționale

Problematika complexă a contractelor economice și comerciale internaționale a determinat redacția noastră să editeze, în ultimii 15 ani, mai multe lucrări și să publice permanent articole, note și practică arbitrală pe această temă.

Pentru a veni în sprijinul organelor de conducere, a compartimentelor comerciale și financiare, și în primul rând, a oficiilor juridice din întreprinderi, începând cu acest număr vom publica, în ordine alfabetică, o serie de noțiuni privind contractele economice și comerciale internaționale. La redactarea lor vom ține seama de legislația internă și internațională, de uzanțe uniforme și de practica arbitrajului de stat, la zi, și de cel comercial internațional.

A

ABANDON (e. abandonment, f. abandon, g. Verzicht) — decizia de a ceda sau renunța la un drept, de regulă, de proprietate. Luată în anumite condiții prevăzute de lege. În cazul abandonului în cadrul contractului de asigurare se cedează proprietatea bunului asigurat în favoarea asiguratorului, în starea în care se găsește (chiar scufundat), în schimbul plății de către acesta a valorii asigurate, potrivit poliței de asigurare. Abandonul mărfurilor în conținutul navlului este o formă practică în situații în care legea națională aplicată contractului o îngăduie; în asemenea cazuri încărcătorul sau destinatarul abandonează mărfurile în favoarea armatorului, eliberându-se astfel de obligația de a plăti navlul datorat.

ACORD COMERCIAL (e. trade agreement, f. accord comercial, g. Handelsabkommen), formă frecventă pe care o îmbracă tratatele internaționale, este o înțelegere prin care, de regulă, două state își reglementează relațiile privind exportul, importul, tranzitul și depozitarea mărfurilor, taxele vamale, sistemul de plată, garanții reciproce etc. De regulă, se încheie, la nivelul guvernamental și pot fi pe termen scurt (un an), mediu (2—3 ani) și pe termen lung (10—15 ani). În general, acordurile comerciale cuprind prevederi referitoare la: principiile care stau la baza rela-

țiilor comerciale dintre statele semnatare (ex. acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate), diverse facilități (reduceri de taxe vamale, eliminări de restricții cantitative etc.), regimul contingentelor și al licențelor de import și export, constituirea de comisii mixte, regimul plăților, modalități de soluționare a divergențelor (litigiilor) dintre partenerii contractuali etc. În contractele comerciale acordurile internaționale au un rol important, deoarece normele imperative pe care le conțin influențează direct conținutul contractului. Astfel, dacă un acord comercial încheiat de statul nostru cu un alt stat, să spunem Argentina prevede, pentru promovarea schimburilor economice reciproce plafonarea dobânzilor la livrările pe credit la n la sută orice clauză care s-ar înscrie într-un contract comercial încheiat între doi parteneri, din cele două țări, prin care s-ar stipula o dobândă mai mare, violând prevederile imperative ale acordului, sînt privite ca nule. Tot astfel, dacă cu o anumită țară este în vigoare un acord de clearing, stabilirea ca modalitate de plată incaso documentar prin transfer efectiv de valută, o asemenea clauză va fi practic de neaplicat. V: tratate internaționale; condiții generale C.A.E.R.

ACREDITIV (e. —, f. acréditif, g. akkreditiv) — formă a creditului documentar, prin care o bancă comercială, în baza unui contract încheiat cu clientul său își ia obligația de a plăti o sumă de bani beneficiarului indicat, pînă la termenul stabilit, în schimbul unor documente comerciale indicate în avizul de deschidere a creditului. Trăsătura proprie a acestei modalități de plată constă în faptul că la derulare participă patru părți: cumpărătorul din contractul comercial, care poartă numele de ordonator și care în baza unui contract bancar încheiat cu o bancă comercială declanșează deschiderea acreditivului; banca comercială mandatară din țara vînzătorului, care în îndeplinirea mandatului primit de la banca ordonatoare avizează și/sau confirmă acreditivul vînzătorului, care poartă în acest raport juridic numele de beneficiar; beneficiarul acreditivului care, după livrarea mărfurilor, prezintă documentele de plată (conforme cu prevederile din avizul de deschidere a acreditivului) băncii mandatară din localitate care, după verificarea lor, face plata.

La primirea avizului de deschidere a acreditivului — față de faptul că băncile nuiau în considerare decît prevederile din avizul de deschidere, nefiindu-le opozabile prevederile din contractul comercial încheiat de părți — este necesar să se confrunte avizul cu contractul și în cazul în care se constată nepotriviri, se solicită cumpărătorului extern modificarea corespunzătoare a acreditivului. La data plății, se va urmări ca documentele de plată să

Supliment la

nr. 11 1983

Revista
ECONOMICA

fie în strictă conformitate cu prevederile din acreditiv, orice discrepanțe putând să conducă la refuzul de plată de către banca plătitoare.

ACȚIUNEA (CEREREA) privind LITIGIILE IZVORITE DIN CONTRACTELE ECONOMICE — este documentul de sesizare a arbitrajului de stat competent care declanșează procedura arbitrală. Potrivit Regulilor de procedură arbitrală se formulează în scris, elementele obligatorii fiind stabilite prin art. 8 și anume: denumirea, acordul părților și indicarea organului ierarhic superior; numele și calitatea celor ce o semnează, cu arătarea actului de numire în funcție, obiectul și valoarea cererii; motivele pe care se sprijină fiecare capăt de cerere; probele pe care se sprijină cererea; contul reclamantului (număr, banca la care este deschis) etc. La acțiunea de arbitraj trebuie să se anexeze, prevede art. 9 din Regulă, dovezile din care să rezulte că: „s-a încercat soluționarea conflictului, în condițiile prevăzute de art. 3; s-a folosit fără nici un rezultat sau fără rezultate complete, modul de plată stabilit de legea specială sau potrivit ei, conform art. 4; s-a adus la cunoștința organelor tutelare, potrivit art. 5 neconcordanța dintre repartiții, dacă un asemenea fapt s-a ivit; s-a comunicat părților copie de pe cererea și de pe actele de care reclamantul se servește; s-au îndeplinit cerințele legale privitoare la taxele de timbru”. Cu privire la data întocmirii acțiunii arătam că în cazul în care prejudiciul a fost cauzat prin executarea cu întârziere a obligației de furnizare, sau prin executarea ei necorespunzătoare în perioada anului de plan, pentru a se hotărî acoperirea prejudiciului cauzat, nu mai este necesar să se aștepte expirarea anului de plan. De exemplu, dacă beneficiarul suferă un prejudiciu ca urmare a recondiționării unor produse primite de la furnizor și constată că acestea sînt necorespunzătoare sub aspect calitativ, ea are dreptul să ceară despăgubirea pentru prejudiciul ce i-a fost astfel cauzat și mai înainte de expirarea anului de plan. Tot astfel, dacă, executarea în natură a obligației de furnizare a devenit imposibilă din alte cauze decît expirarea sarcinii de plan, deci în cursul anului de plan, iar atitudinea unei părți cauzează prejudiciu celeilalte, aceasta are dreptul la acțiune în despăgubire și mai înainte de expirarea sarcinii de plan. Regula generală este că întreprinderea creditoare trebuie să introducă acțiunea cel mai târziu pînă în ultima zi a termenului de prescripție. **Acțiunea arbitrară privind livrările în tranzit.** Imprejurarea că la livrările în tranzit organizat participă trei întreprinderi — furnizorul, beneficiarul intermediar și beneficiarul efectiv —, iar plata prețului se face de către beneficiarul efectiv direct furnizorului, a determinat o anumită practică arbitrală potrivit căreia: în cazul nelivrării produselor în termen, beneficiarul efectiv este îndreptățit să acționeze direct furnizorului pentru plata penalităților și daunelor; în cazul refuzului sau întârzierii în plata prețului, acțiunea se exercită de furnizorul efectiv (și nu de intermediari) direct împotriva beneficiarului efectiv, final. Pentru ca acest mecanism să poată funcționa este necesară îndeplinirea unei condiții fundamentale, prealabilă și anume încheierea de către veriga intermediară a două contracte de furnizare; unul cu unitatea efectiv furnizoare, iar cel de-al doilea — cu unitatea efectiv beneficiară. Este, de asemenea, necesar ca în ambele contracte să se prevadă, în mod concordant, că expedierea produselor, ca și plata prețului, se face direct între unitatea efectiv furnizoare și cea efectiv beneficiară, fără participarea verigii intermediare. **Acțiunea arbitrară în contractul de transport.** Potrivit art. 85 din Regulamentul de transport, numai părțile care participă la contractul de transport au raporturi juridice cu cărașul și pot acționa calea ferată, dovedindu-și acest drept cu exemplarul din scrisoarea de trăsură (unicat sau duplicat), aflat în posesia lor. Textul citat, actualizînd în parte prevederea cuprinsă în art. 432 din Codul comercial, dispune că: expeditorul are dreptul la acțiune împotriva cărașului atît timp cît are dreptul să modifice contractul de transport, sau dacă dovedește că destinatarul

a refuzat marfa; destinatarul are acest drept din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură. În articolul 85 pct. 3 lit. b din Regulamentul arătat, este indicat dreptul unităților expeditoare și destinatarilor de a acționa pe căraș, iar în final se reține că în lipsa duplicatului scrisorii de trăsură expeditorul poate acționa pe căraș, numai dacă destinatarul îl autorizează pentru aceasta, adică îi cedează dreptul la acțiune. Acesta este temeiul care a determinat organele arbitrale să recunoască facilitatea de a cesiona dreptul de acțiune împotriva cărașului, între părțile participante la contractul de transport, indicate în scrisoarea de trăsură. Arbitrajul de Stat Central, s-a pronunțat că, în principiu este indicat ca în cazul lipsurilor constatate la destinație, destinatarul să cesioneze expeditorului dreptul său de acțiune împotriva cărașului, spre a se angaja un litigiu între furnizorul de marfă și căraș. Cesiunea dreptului la acțiune se poate face fie printr-o mențiune expresă pe documentul de transport, fie printr-un act scris. Cesiunea poate avea loc numai înăuntrul termenului de prescripție de 6 luni a dreptului la acțiune împotriva cărașului. O cesiune efectuată după împlinirea termenului de prescripție nu poate produce efecte, deoarece însuși dreptul la acțiune este prescris (Dec. P.A.S. nr. 2751/1977). În practica arbitrală s-a pus problema cine este obligat să facă acțiune în cazul unor pagube rezultate ca urmare a unor lipsuri sau avarii, constatate după ce mijlocul de transport a fost pus la dispoziția destinatarului. De la această dată, a decis organul arbitral, acțiunea trebuie făcută de destinatar, acesta avînd obligația să achite furnizorului integral factura, urmînd să se regreseze împotriva cărașului pentru plata de despăgubiri (Dec. P.A.S. nr. 2792/1978). Susținerea că dreptul de acțiune împotriva cărașului în culpă îl are unitatea expeditoare, deoarece spargerile (în speță, din cauza unei tamponări violente, s-au produs spargeri în timpul transportului) au avut loc înainte de eliberarea vagonului la destinație — arată, pe bună dreptate, organul arbitral — nu este întemeiată. În adevăr, unitățile de transport au obligația de a asigura transportul produselor în bune condiții, în caz de daune răspunzînd pentru prejudiciul cauzat, iar acțiunea împotriva căii ferate aparține unității destinatarului din momentul în care a primit produsele. Unitatea expeditoare nu mai are calitatea să acționeze calea ferată pentru lipsurile cantitative sau avariile constatate la destinație, din moment ce unitatea destinatară a primit atît produsele, cît și scrisoarea de trăsură (Dec. P.A.S. nr. 949/1970). Cu privire la acțiunile privind transportul din poartă în poartă se impun unele precizări. Este cunoscut că pentru executarea transportului din poarta expeditorului în poarta destinatarului, calea ferată, prin direcțiile regionale, unități cu personalitate juridică, potrivit prevederile art. 17 din Legea nr. 5/1978, încheie contracte de prestații cu beneficiarii de transport, prin secțiile de expediție, camionaj și mecanizare; ca urmare, partea executantă (regionala C.F.R.) efectuează operațiunile ce fac obiectul contractului prin secția respectivă. În cazul cînd obligațiile executantului nu au fost îndeplinite, sau au fost efectuate necorespunzător, acțiunea beneficiarului de transport (unitatea expeditoare sau cea destinatară, după distincțiile ce vor fi arătate mai jos) se va îndrepta nu împotriva secției de expediție, camionaj și mecanizare ci împotriva regionalei de căi ferate. **Acțiunea arbitrală în contractele economice de comerț exterior.** Pentru ca prejudiciul înregistrat de întreprinderile de comerț exterior în urma soluționării definitive a acțiunilor îndreptate împotriva lor de partenerii externi — de regulă, cumpărători în contractele comerciale internaționale — să fie transferat în gestiunea întreprinderilor producătoare este necesar ca acestea să fie acționate la Arbitrajul de Stat Central, evident, numai dacă concilierea arbitrală nu a dat rezultate. Părțile dintr-un contract economic de comisiōn au dreptul la acțiune, una împotriva celeilalte, independent de atitudinea partenerului extern, ori de cîte ori obiectul acțiunii îl constituie penalități datorate de partea aflată în culpă contractuală sau a suferit o daună provocată prin acțiunea sau inacțiunea acestora. Unele

aspecte proprii le prezintă acțiunile colaterale, legate de activitatea de import. Este bine știut că în această activitate se încheie două contracte economice. Răspunderea în contractul de comision de import are o dublă funcție: asigurarea încheierii contractelor comerciale de import potrivit nevoilor exprimate de beneficiarii de import și executarea corespunzătoare a acestora de către vânzătorii externi, cu corolarul ei firesc — obligarea comisionarului să-l acționeze pe acesta pentru recuperarea daunelor pe care le-ar provoca printr-o executare necorespunzătoare. O finalitate asemănătoare se urmărește și prin răspunderea în contractul de livrare, care se încheie între beneficiarul intermediar — baza de aprovizionare (comitentă în primul contract) — și beneficiarul final al mărfurilor din import — întreprinderea producătoare. Așadar, atît comitentul, în primul contract, cît și beneficiarul final, din cel de-al doilea contract, formulînd acțiunea de penalități, sau daune, au ca suport contractul economic pe care l-au încheiat cu partenerul român, dar adevărata cauză economică se află în contractul comercial de import care nu a fost executat corespunzător și care constituie, deci, embrionul, geneza, prejudiciilor suferite de beneficiarii interni. Ca urmare, în practică, s-a generalizat procedura chemării în garanție de către întreprinderea intermediară (baza de aprovizionare) a întreprinderii de comerț exterior importatoare, ori de cîte ori este acționată pentru plata de penalități în contractul economic de livrare. Cu alte cuvinte, după ce beneficiarul din contractul economic de livrări de mărfuri din import, neexecutat corespunzător, introduce acțiune arbitrală împotriva bazei de aprovizionare furnizoare, aceasta, în calitate de comitentă în cel de al doilea contract economic, cheamă în garanție întreprinderea de comerț exterior importatoare — comisionară

ACȚIUNEA (CEREREA) ÎN ARBITRAJUL COMERCIAL INTERNAȚIONAL este, documentul de sesizare a organului de arbitraj, ales prin convenția părților și care declanșează procedura arbitrală; trebuie să corespundă: a) denumirea și sediul său, în cazul persoanelor fizice, numele, domiciliul ori reședința părților; b) numele și calitatea celui care angajează sau reprezintă partea în litigiu, anexîndu-se dovada acestei calități; c) obiectul cererii; d) indicarea temeiului juridic al competenței comisiei de arbitraj, în afară de cazul în care această competență rezultă dintr-un acord internațional; cînd se invocă o convenție a părților, se va anexa copia acesteia, certificată de reclamant; e) motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază acestea. În cazul în care reclamantul invocă o lege străină, se va anexa copie de pe dispozițiile care interesează litigiul; f) probele pe care se sprijină cererea; cînd proba se face cu înscrisuri, acestea se vor anexa și vor fi enumerate în cerere sau într-o listă ce se va atașa la cerere; cînd se solicită proba cu martori, se vor arăta numele și domiciliul acestora; g) numele arbitrilor ales ori declarația reclamantului că înțelege ca arbitrul să fie desemnat de președintele comisiei de arbitraj; reclamantul poate să aleagă și un arbitru suplent; h) semnătura părții. Potrivit Regulamentului C.A.B., art. 21: „Dacă pîritul are pretenții împotriva reclamantului, el poate face cerere reconvențională”. În concepția Regulamentului admisibilitatea cererii reconvenționale nu este condiționată de existența unei legături între această cerere și cererea principală. Această concepție este pe deplin corespunzătoare cu natura și finalitatea arbitrajului comercial internațional. Căci odată ce părțile au convenit asupra competenței Comisiei de arbitraj, este în interesul unei rapide lichidări a pretențiilor reciproce ca litigiile dintre ele să fie rezolvate cît mai curînd cu putință. În virtutea acestei concepții, cererea reconvențională poate să constituie nu numai un mijloc de apărare al pîritului din cererea principală, dar și un mijloc susceptibil să ducă la compensarea arbitrală a obligațiilor reciproce ale părților. În mai multe litigii s-a pus problema dacă o acțiune introdusă prin telex este valabilă. Practica C.A.B. a fost constantă în admiterea unei asemenea modalități de introducere a acțiunii arbitrale, cu condiția ca telexul res-

pectiv să conțină elementele principale ale unei acțiuni. Lipsa semnăturii — inerentă comunicării prin intermediul telexului — poate fi remediată prin trimiterea unei scrisori ulterioare din care să rezulte ratificarea cererii inițiale. Într-un asemenea caz, soluționat de către C.A.B., reclamantul a cerut ca pîrita vînzătoare să fie obligată la plata unor penalități de întîrziere, în conformitate cu dispozițiile § 83 din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75. Pîrita a ridicat în prealabil, excepția de prescripție a dreptului la acțiune, susținînd că organul arbitral a fost sesizat după expirarea termenului de un an acordat în acest scop de § 93 din C.G.L.-C.A.E.R. 1968/75. Reclamanta a combătut apărarea invocată, arătînd că termenul prescripției extinctive trebuie calculat în raport cu data introducerii prin telex a cererii sale de arbitraj, anterioară datei la care a expediat la C.A.B. prin scrisoare recomandată o acțiune suplimentară cuprinzînd întreaga expunere de fapt și de drept pentru valorificarea pretențiilor sale de penalități. Intrucît data telexului era într-adevăr în interiorul termenului de prescripție, iar instanța a reținut că mențiunile esențiale ale unei acțiuni erau enunțate, deși rezumativ, acțiunea reclamantei a fost admisă. **Acțiunea în contractul de transport.** Dreptul de a introduce acțiune împotriva cărăușului îl are predătorul sau destinatarul, după cum ei au dreptul de dispoziție asupra mărfurilor. În cazul unui contract de transport executat în mod necesar de către mai mulți transportatori rutieri, acțiunea nu poate fi îndreptată decît împotriva primului transportator, ultimului transportator sau transportatorului care a executat partea din transport pe parcursul căruia s-a produs faptul generator de daune. Convenția C.M.R. prevede posibilitatea ca acțiunea să fie introdusă în același timp împotriva mai multora dintre acești transportatori. Competența de soluționare a litigiilor care decurg din transporturile internaționale de mărfuri, pe șosele revine: fie organelor de jurisdicție ale țărilor contractante, desemnate de comun acord de către părțile contractului; fie organelor de jurisdicție din țara pe teritoriul căreia se află reședința obișnuită a pîritului, sediul său principal, sau sucursala, sau agenția prin intermediul căreia a fost încheiat contractul de transport sau organelor de jurisdicție din țara pe teritoriul căreia este situat locul preluării mărfurilor sau a celui prevăzut pentru eliberarea mărfurilor, dacă nu se pot sesiza decît aceste organe. Convenția C.M.R. dă dreptul expeditorului și destinatarului să facă reclamație în scris cu privire la transport, fără însă să condiționeze introducerea acțiunii de o asemenea reclamație. Efectul reclamației este acela că suspendă curgerea prescripției pînă în ziua în care transportatorul respinge reclamația în scris și restituie documentele anexate reclamației; în cazul în care reclamația este acceptată parțial, prescripția nu-și reia cursul decît pentru partea din reclamație care n-a fost acceptată. Suspendarea prescripției și întreruperea ei sînt reglementate de legea țării căreia îi aparține organul de jurisdicție sesizat. Hotărîrile devenite executorii în țara organului de jurisdicție sesizat, sînt de asemenea executorii în fiecare dintre celelalte țări contractante, după îndeplinirea formalităților prevăzute în acest scop în țara respectivă. Nu devin însă executorii hotărîrile date cu execuție provizorie, nici hotărîrile prin care se acordă, în afara cheltuielilor de judecată, daune-interese împotriva unui reclamant ca urmare a respingerii totale sau parțiale a acțiunii sale.

ADAPTAREA CONTRACTELOR ECONOMICE. Legea nr. 8/1971 a statuat principiul potrivit căruia prevederile planului anual se actualizează prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului. În continuare, legea prevede că întreprinderile vor lua măsurile necesare pentru definitivarea contractării și asigurării sarcinilor de plan stabilite (art. 21). Corespunzător prevederilor din L. nr. 8/1971 menționate mai sus, Legea contractelor economice a instituit procedura adaptării acestora. Astfel, art. 27 din L. nr. 71/1969 prevede: „Contractele economice dintre unitățile socialiste se vor adapta anual de către părți prin punerea lor de

acord cu îmbunătățirile ce se aduc, potrivit legii, planurilor anuale". În finalul aceluiași articol se prevede că „părțile sînt obligate să adapteze contractele și în situațiile în care, în condițiile legii, se modifică prevederile de plan, balanțele materiale și repartițiile pe baza cărora contractele au fost încheiate”.

Așadar, adaptarea contractelor economice, în lumina textelor invocate este o noțiune folosită de legiuitor care exprimă în termeni juridici schimbarea determinată în conținutul contractului de acte de planificare. Cunoscută fiind corelația care trebuie să existe între plan și contractul economic, adaptarea reprezintă o acomodare, o armonizare sau ajustare a acestuia, în raport de actele de planificare, cu privire la: reducerea sau majorarea sarcinilor de livrare ca urmare a modificării corespunzătoare a repartițiilor sau, în cazul produselor pentru care nu se elaborează balanțe materiale, a normativelor de plan; stabilirea altor termene de livrare, în sensul transferării unor sarcini de livrare dintr-un trimestru în altul. **Adaptarea anuală.** În baza decretului de actualizare a planului anual, care se emite cu 6 luni înainte de începerea executării lui, potrivit L. nr. 71/1969, contractele economice încheiate pe perioada cincinalului se adaptează potrivit actelor de planificare (repartiții) emise de coordonatorii de balanțe. Adaptarea anuală a contractelor constituie o operațiune esențială în cadrul activității de aprovizionare și comercializare a mărfurilor, deoarece în această fază se fundamentează premisele realizării planului anual, contractele astfel adaptate fiind suportul juridic al bugetului de venituri și cheltuieli ce se elaborează pentru anul respectiv. **Adoptarea contractelor în cursul anului de plan.** Art. 27 din L. nr. 71/1969 prevede, pe lângă adoptarea anuală a contractelor și posibilitatea adaptării lor pe parcursul anului de plan „în condițiile legii”, dacă „se modifică prevederea de plan, balanțele materiale și repartițiile pe baza cărora au fost încheiate”. Potrivit art. 111—114, din aceeași lege, în scopul prevenirii formării de stocuri disponibile (supranormative) coordonatorii de balanțe materiale sînt obligați să emită în acest scop repartiții modificatoare, în vederea adaptării contractelor economice (art. 114), cu cel puțin 75 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru mașini, utilaje și instalații de serie, organe de asamblare, scule, împletituri și țesături în sîrmă, cabluri și conductori electrice, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice; 45 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru materii prime, materiale și produse, altele decît cele nominalizate mai sus; și în cazul produselor specifice prin bazele de aprovizionare tehnico-materiale, termenele de mai sus sînt de 70 și respectiv 40 zile. **Adaptarea în baza deciziilor M.A.T.M.** L. nr. 14/1971, art. 132, prevede că M.A.T.M., „cu consultarea, după caz, a ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, emite decizii obligatorii cu privire la: ...c) modificarea repartițiilor și adaptarea corespunzătoare a unor contracte încheiate, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională; în această situație, părțile vor pune de acord contractul cu decizia comunicată”. Pentru ca asemenea decizii să poată fi aplicate ele se comunică direct tuturor părților interesate: coordonatori de balanțe, furnizori și beneficiari. Deși legea nu o prevede expres, în funcție de momentul în care se ia hotărîrea, raportat la stadiul de pregătire a fabricației, prin decizie se impune să se precizeze cine suportă consecințele bănești ale modificărilor de repartiții dispuse. **Condiții — procedură.** Pentru ca actele de planificare (repartiții) să oblige la adaptarea contractelor, trebuie să conțină toate elementele necesare — indicarea furnizorilor și a beneficiarilor, date cu privire la cantitățile ce se diminuează sau se majorează, trimestrul etc. — și să fie emise pentru o perioadă viitoare de plan. Reamintim că potrivit art. 100 din L. nr. 14/1971 „se interzice modificarea sau adunarea repartițiilor, de către coordonatorii de balanțe, după expirarea perioadei pentru care au fost emise”. În practică, adaptarea anuală a contractelor de livrare se realizează prin elaborarea de anexe

cu respectarea strictă a prevederilor din repartii și cu stabilirea tuturor specificațiilor necesare, precum și a termenelor pe zile calendaristice de livrare. Adaptarea în cursul anului de plan se face prin acte adiționale la contractele existente, care trebuie să fie în strictă conformitate cu actul de planificare modificativ. Menționăm că simpla primire a actului de modificare a repartiției anterioare nu prezintă integrarea lor automată în contract. Intocmirea anexei sau a actului adițional este obligatorie, iar refuzul de încheiere are calea concilierii și, în ultimă instanță, neînțelegerea este supusă organului ierarhic superior, care va da decizia corespunzătoare. În lipsa actului adițional sau a hotărîrii organului ierarhic competent, contractul nu se consideră adaptat, iar ca urmare, neexecutarea corespunzătoare nu este supusă penalizării. (Dec. P.A.S. nr. 3031/1970). Cu privire la cheltuielile făcute de țările contractante, în special de furnizor, înainte de adaptarea contractelor acestea urmează să fie suportate de partea care le-a efectuat, întrucît adaptarea unui contract economic — spre deosebire de modificare — nu este rodul exclusiv al voinței părților, ci apare ca efect obligatoriu al unor acte de planificare emise de alte orașe, străine de raportul contractual, acte care au în vedere necesități economice, judecate peste interesele directe ale celor două întreprinderi contractante. În cazul în care asemenea cheltuieli au o pondere însemnată în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii furnizoare, cum ar fi cele efectuate pentru fabricarea unui utilaj complex, a cărui livrare este oprită din rațiuni macroeconomice, credem că acestea ar urma să fie preluate de bugetul de stat, măsura de revizuire a planului fiind în interesul economiei naționale care, în lumina autogestivității întreprinderilor, trebuie să suporte și consecințele.

ALEGEA ORGANULUI DE ARBITRAJ COMERCIAL INTERNAȚIONAL — se face de către părți prin convenția de arbitraj, care poate fi încheiată odată cu contractul, situație în care poartă denumirea de **clauză compromisorie**, sau ulterior acestuia privind un litigiu preexistent, cînd documentul încheiat se numește **compromis**. Ca regulă generală, convenția de arbitraj trebuie încheiată în scris. Practica arbitrală a admis în mod constant că acordul de voință al părților de a supune litigiul spre rezolvare C.A.B. poate să fie exprimat, din partea reclamantului prin introducerea acțiunii, iar din partea pîritului prin săvîrșirea unor acte care învederează că se supune de bună voie jurisdicției instanței de arbitraj. Un atare act procedural este declarația, la întrebarea instanței de arbitraj a acordului pîritului de a se supune jurisdicției Comisiei, declarația de care se ia act în procesul verbal al ședinței. Declarația de voință a părții pîrite în sensul de a se supune jurisdicției Comisiei, poate fi stabilită, în cazul în care nu se prezintă la dezbateri, din faptul că și-a formulat în scris toate apărăerile de fond, solicitînd respingerea acțiunii, fără a fi ridicat nici o obiecțiune privitoare la competență. De asemenea, se consideră că este valabil încheiată și o convenție de arbitraj efectuată prin schimb de telexuri, apreciînd că tehnica transmiterii foarte rapide a unei comunicări pe această cale, asigură, deopotrivă condițiile de identificare a expeditorului și destinatarului și autenticitatea mesajului. În cadrul contractelor încheiate între părți din țări membre ale C.A.E.R., se încheie convenții de arbitraj numai în cazul în care se convine ca litigiile să fie supuse spre soluționare unui organ de arbitraj, dintr-o țară terță membră a C.A.E.R. În lipsa unei astfel de convenții, competența revine de drept organului de arbitraj, din țara pîritului (potrivit C.G.L. — C.A.E.R.). Redăm, în continuare o clauză compromisorie model: „1 Orice neînțelegere între părțile contractuale, decurgînd din încheierea, interpretarea sau executarea contractului, ori în legătură cu acesta și care nu va putea fi rezolvată pe cale amiabilă, va fi supusă spre soluționare Comisiei de Arbitraj de pe lângă Camera de Industrie și Comerț București, potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a acesteia / unei Curți de arbitraj, potrivit Regulamentului de conciliere și arbitraj al Camerei

de Comerț Internațional — Paris / Comisia va fi alcătuită astfel....., iar sediul arbitrajului va fi la București / Paris / / . Litigiul va fi soluționat în fond pe baza prevederilor contractului și a normelor dreptului material român / francez. 2. Hotărârea arbitrajului este definitivă și obligatorie. 3. Părțile contractante se obligă să execute fără condiții și fără întârziere hotărârea Comisiei de arbitraj“.

ANDOSARE (e. endorsement, f. endossement, g. giro), sinonim cu girare (gir), este operațiunea tehnico-juridică prin care se transmite un titlu de credit de la un posesor (proprietar), la altul. Se realizează prin simpla înscriere, de regulă pe fața a doua a titlului (cambie, conosament, recipisă-variant etc.) a unei formule de genul următor: „Plățiți (eliberați) la ordinul...“, după care urmează numele noului posesor și semnătura ultimului posesor. Andosarea are ca efect transmiterea titlului cu toate drepturile autonome pe care le înglobează, iar ca urmare dobânditorul devine proprietarul spontan al acestuia, fără să fie necesară vreoa formalitate de încunoaștințare (notificare), a debitorului principal sau a garanților (avaliști). Când numele noului posesor (girator) nu este indicat andosarea este în alb (e. blank endorsement, f. endossement en blanc, g. Blankogiro); în cazul unui astfel de gir este suficientă numai semnătura ultimului posesor pe versoul titlului, urmînd ca numele ultimului posesor să fie indicată înainte de scadență. În practica comerțului internațional între data emiterii unui titlu de credit și scadența lui, acesta poate circula de la un posesor la altul prin efectul unui șir neîntrerupt de andosări, fiecare posesor devenind astfel un garant al titlului de credit. Astfel, o cambie, poate fi scontată și rescotată, urmînd ca ultimul posesor legal să o prezinte trasului la plată. Dacă acesta nu o onorează, ultimul posesor se îndreaptă pe cale de regres — după ce a îndeplinit procedura legală a protocolului — împotriva giranților anteriori, pînă la trăgător. În afara andosării translativă de proprietate, sînt cunoscute și unele andosări imperfecte, cu efecte limitate, dintre care, în practica financiar-comercială internațională frecvent utilizate sînt cele pentru procură de incasare. V. trăgător-tras; girant-girator; cambie; conosament; recipisă-variant.

APROXIMATIV, CIRCA (e. about, f. environ), sînt termeni comerciali care, urmați de un procent, indică executarea unui anumit contract, chiar dacă cantitatea livrată prezintă o abatere în plus sau în minus, care se înscrie în limita procentului, astfel stabilit. Regulile și uzanțele uniforme privind creditul documentar, la art. 34, prevăd: a) Cuvintele „about“, „environ“, „circa“, sau expresii similare folosite în ceea ce privește valoarea creditului, cantitatea sau prețul unitar al mărfurilor, vor fi interpretate ca permițînd o abatere de maximum 10 la sută în plus sau în minus; b) Dacă creditul nu stipulează că trebuie să se livreze nici mai mult nici mai puțin decît cantitatea prescrisă, o abatere de 3 la sută în plus sau în minus va fi admisă, dar totdeauna cu condiția ca valoarea tragerii să nu depășească valoarea creditului. Această toleranță nu se aplică în cazul în care creditul specifică cantitatea printr-un număr de unități de ambalaj sau articole individuale“. Ex. În derularea unui contract de export de mărfuri care se livrează în vrac, cumpărătorul a deschis acreditivul, în care se prevedea la obiect cantitatea de 20 000 tone, condiția de livrare fiind FOB. Cum vasul navlosit de cumpărător a avut o capacitate mai mare, vînzătorul a încărcat 22 000 tone, considerînd că potrivit practicii comerciale se admite o toleranță în plus de 10 la sută. Setul de documente comerciale, întocmit cu respectarea întocmai a prevederilor din acreditiv și care se înscria în valoarea totală a acreditivului a refuzat plata pe considerentul că marfa încărcată pe navă și, deci, facturată, întrece cu 10 la sută, cantitatea prevăzută în acreditiv. Refuzul de plată a fost întemeiat, deoarece prin acreditivul deschis nu s-a prevăzută clauza about, environ sau una similară. În lipsa unei astfel de clauze se putea expedia mai mult (sau mai puțin) numai cu 3 la sută. În

contractul de navlosire a tonajului maritim, expresia „about“ (și cele similare), dacă se referă la cantitatea mărfii de încărcat, practica judiciară a statuat că o toleranță de 3 la sută este admisă. Astfel, dacă o navă a fost navlosită ca să încarce un caric plin și complet (Full and complete cargo de circa (about) 11 000 t, iar navlositorul a încărcat 10 800 t, se consideră că acesta și-a îndeplinit obligația, încărcătura fiind în limita marjei de 3 la sută. În general, instanțele de judecată s-au pronunțat că marja de 3 la sută operează și în favoarea armatorului, deoarece el trebuie să-și rezerve această marjă rezonabilă pentru variația cantităților de bunuri (compartimente destinate depozitării combustibilului), proviziilor, materiale, apă etc.

APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ. Fără să definească noțiunea, L. nr. 14/1971, la art. 5 îi consacră conținutul: „Aprovizionarea tehnico-materială trebuie să asigure, în conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, necesarul fundamentat de materii prime, materiale, combustibili, energie și produse pentru desfășurarea ritmică a producției, investițiilor, reparațiilor, altor lucrări și prestărilor de servicii, cu respectarea strictă a normelor și normativelor de consum și de stoc aprobate“. Aceiași lege, prin art. 108 stabilește principiul fundamental potrivit căruia „aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibili și alte produse din țară și din import se efectuează în temeiul contractelor economice încheiate astfel: a) cantitățile vagonabile, prin livrări directe de la producători sau, după caz, de la punctul de frontieră, la consumatorul efectiv; b) cantități nevagonabile prin rețeaua de baze a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și prin bazele specializate ale ministerelor și centralelor pentru anumite materiale“. Așadar, din textul citat se desprinde că la baza determinării fluxurilor de aprovizionare stă ideea optimizării transporturilor după criteriul cantităților vagonabile sau nevagonabile care se livrează în mod curent la un anumit termen contractual. Dacă alături de acest criteriu avem în vedere și raporturile contractuale care se nasc, vom constata că în cadrul mecanismului actual de aprovizionare tehnico-materială se disting două surse de aprovizionare: a) direct de la întreprinderile producătoare, și b) prin intermediul bazelor de aprovizionare. Modalitatea de aprovizionare directă de la întreprinderile producătoare la consumatori finali se utilizează, ca regulă generală, în toate cazurile în care produsele în cauză pot fi luate pe cantități vagonabile pentru fiecare termen de livrare. În cadrul acestei modalități, raporturile contractuale se încheie între întreprinderile producătoare, care devin furnizori și cele consumatoare, care au calitatea de beneficiari. La baza mecanismului sau contractele economice de livrare care se încheie pe perioada planului cincinal sau pentru o durată mai mare, adoptate anual și, în unele cazuri de excepție, prin contracte de scurtă durată sau comenzi urmate de livrare din stoc. Potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969, coroborate cu cele ale Legii nr. 14/1971, contractele de livrare se încheie: pe baza repartițiilor emise de coordonatorii de balanțe în cazul produselor înscrise în nomenclatorul stabilit în acest scop; prin comenzi adresate direct furnizorilor, pentru acele produse care nu fac obiectul repartițiilor. Alături de o aprovizionare ritmică, printr-un flux direct al produselor, prin această modalitate de aprovizionare se urmărește și ridicarea eficienței, respectiv diminuarea într-o măsură cât mai mare a cheltuielilor de circulație; ca urmare, Legea nr. 14/1971 stabilește prin art. 109 că încă din faza precontractuală „coordonatorii de balanțe sînt obligați să emită repartițiile, iar întreprinderile și centralele să încheie contractele pe baza calculelor prealabile de optimizare a transporturilor, asigurînd reducerea distanțelor de transport, eliminarea transporturilor inutile încadrarea în zonele de desfacere-aprovizionare aprobate“. Aprovizionarea prin baze intermediare. Complexitatea operațiilor de aprovizionare tehnico-materială determinată

de diversitatea mare a reperelor, natura produselor și a cantităților diferite de aprovizionat a impus nevoia de a se înființa întreprinderi specializate în intermedierea acestor operațiuni, facilitând, în principiu, constituirea loturilor de produse generale în cantități vagonabile, pentru fiecare beneficiar. În sistemul nostru organizatoric, bazele de aprovizionare acționează în nume și cont propriu, încheind contracte economice de livrare cu furnizorii și decontând produsele preluate; în raporturile cu beneficiarii încheie contracte de livrare în calitate de furnizori, asumându-și direct toate obligațiile de livrare și răspunderea contractuală în cazul neexecutării întocmai și la timp a acestora. Potrivit sistemului organizatoric actual, conținut și prin art. 108 din Legea nr. 14/1971, funcționează două tipuri de baze de aprovizionare: rețeaua de baze a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, pentru materialele nevagonabile de uz general și pentru materialele din import care necesită să fie lotizate în bazele de la frontieră înainte de livrarea către diferiți consumatori din țară; baze specializate ale ministerelelor și centralelor, pentru materialele și produsele specifice unor ramuri de activitate, pentru cele de valoare ridicată sau care sînt ușor perisabile ori degradabile, precum și pentru materialele și produsele specifice din import sau care se importă în cantități mici; potrivit textului din Legea nr. 14/1971 citat, aceste materiale se determină prin nomenclatoare stabilite cu acordul M.A.T.M. Rețeaua de baze a M.A.T.M. este organizată pe principiul teritorial (județean) și are în obiectul ei de activitate produsele prevăzute în „Nomenclatorul materialelor și produselor de uz general ce fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale pentru care specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se efectuează prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București”, elaborat în baza H.C.M. nr. 569/1973 și aprobat cu Ordinul M.A.T.M. nr. 144/1979. Legat de modul de aplicare a acestui nomenclator, prin nota anexă la ordinul menționat se fac următoarele precizări: specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea materialelor prevăzute în „Nomenclator” se fac prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București numai pentru cantitățile nevagonabile pe consumatori efectivi. Baremurile de livrare a cantităților nevagonabile se stabilesc astfel: a) pentru materialele și produse care se transportă cu vagoane maxim 60 tone; b) pentru cele care se transportă cu auto maxim 14 tone; c) repartizarea, contractarea și livrarea cantităților nevagonabile, în limita baremurilor de mai sus, se fac prin lotizarea și gruparea sortotipodimensiunilor destinate aceluiași consumator, conform programelor de fabricație; d) cantitățile astfel grupate să nu depășească consumul pe 30 de zile la beneficiari; pentru unele produse, determinate prin nomenclator, specificarea, comandarea, contractarea și livrarea se va face integral prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București; în situația în care, la contractarea cu producătorul, rezultă cantități vagonabile pe consumatori, livrările din depozitele unităților producătoare se vor face direct la consumatori, cu perceperea unei cote de adaos comercial de 0,30%; odată cu aprobarea nomenclatorului s-a instituit interdicția ca furnizorii să livreze mărfuri de uz general în vagoane comune pentru mai mulți beneficiari; în cazul cînd în procesul de derulare a livrărilor rezultă asemenea situații, livrarea și facturarea se va face în mod obligatoriu bazei de aprovizionare județene, respectiv a municipiului București, din zona în care se află consumatorii în cauză.

APROVIZIONAREA PENTRU FONDUL PIETEI. Constituind o secțiune distinctă în balanțele materiale, mărfurile destinate fondului pieței, sub aspectul fluxului pe care îl urmează, se comercializează de către întreprinderile producătoare prin două modalități: către beneficiari intermediari — întreprinderi comerciale cu ridicata — care formează loturile comerciale și le livrează comerțului cu amănuntul; sub această formă se comercializează produsele industriei ușoare, metaloelectrice, unele mărfuri ale industriei alimentare etc.; direct către unitățile co-

merțului cu amănuntul, în cazul mărfurilor preambalate de producători, în această categorie intrînd o gamă largă de mărfuri alimentare (lapte, pine etc.). Raporturile contractuale dintre întreprinderile producătoare și cele beneficiare au la bază contracte economice de livrare, cu următoarele particularități față de cele arătate mai sus: ca regulă generală, fondul de marfă este coordonat central de către organele industriei și ale comerțului, fiind supus repartițiilor emise în baza balanțelor materiale astfel definite; pentru articolele supuse modei sau cele sezoniere se utilizează contracte cadru, potrivit art. 18 din Legea nr. 71/1969, cu determinarea specificațiilor (modele, poziții coloristice, mărimi etc.), pe sezoane: toamnă-iarnă, primăvară-vară; pentru articolele mesupuse influenței modei (mărfuri de uz gospodăresc, metalo-casnice, sticlărie etc.) se încheie contracte pe perioade anuale de plan, cu detalierea tuturor specificațiilor. Facem mențiunea că încheierea contractelor este precedată de prezentări sezoniere a articolelor de modă și anuale pentru celelalte mărfuri, organizate pe plan centralizat.

APROVIZIONAREA PRIN TRANZIT — constă în livrarea mărfurilor contractate de un producător-furnizor, cu o bază de aprovizionare intermediară, direct beneficiarului final. Este reglementată cu privire la modalitatea de plată, prin L. nr. 9/1972 (art. 154 și Normele metodologice nr. 2/1980). În cazul în care atât livrarea cit și facturarea se face direct beneficiarului final, operațiunea poartă denumirea de **tranzit organizat**, iar în cazul în care numai expedierea mărfurilor este directă, iar facturarea se face prin intermediul bazelor, operațiunea se numește **tranzit achitat**. Normele nr. 2/1980, pct. 94 și 95 stabilesc reguli proprii de decontare pentru asemenea livrări, precizînd că „în cazul cînd furnizorul, în baza contractelor încheiate cu o unitate intermediară, livrează mărfurile direct către beneficiar, se va folosi cu precădere decontarea prin **tranzit organizat**”.

În cazul livrărilor prin tranzit organizat — situație în care se încheie două contracte paralele și concordante —, primul între producător și baza intermediară și, al doilea, între aceasta și beneficiara finală — dispoziția de încasare cu factură se emite direct pe numele și asupra contului beneficiarului final al mărfii, iar o copie a facturii trebuind să fie remisă bazei intermediare. Pentru încasarea cotelor de adaos ce i se cuvin bazei de aprovizionare intermediare, aceasta urmează periodic să introducă dispoziția de încasare cu factură sau cu un borderou. Dacă se utilizează livrarea prin tranzit achitat, dispoziția de încasare cu factură se emite de către furnizor pe numele și asupra contului bazei de aprovizionare intermediară. Aceasta este obligată să prezinte, la rîndul ei, dispoziția de încasare cu factură asupra contului beneficiarului final al mărfii, în ziua următoare acceptării plății către furnizor. Pentru identificarea operațiunii, pe vers° facturii emise de baza intermediară se va menționa factura furnizorului care a stat ca temelie pentru refacturare. Subliniem că pentru decontarea prin tranzit achitat, producătorul (sau în cazul importurilor — întreprinderea de comerț exterior importatoare) este obligat să anexeze, la documentele de decontare, copia avizelor de expediere a mărfurilor și să menționeze toate datele necesare bazei intermediare la refacturarea livrării. Normele nr. 2/1980 (pct. 95) prevăd că „în situațiile cînd, datorită neanexării documentelor respective, unitatea intermediară nu ar fi în măsură să refactureze beneficiarilor mărfurile concomitent cu plata, documentele de încasare se vor restitui întreprinderilor furnizoare sau celor de comerț exterior, menționîndu-se sub semnătura șefului biroului (serviciului), de contabilitate care coordonează grupa respectivă, cauzele respingerii”. Documentele de decontare folosite în tranzitul achitat vor trebui să conțină, în mod vizibil, mențiunea „tranzit achitat”.

ARBITRAJUL COMERCIAL INTERNAȚIONAL are funcția să soluționeze — cu acordul părților — litigiile care se nasc în cadrul raporturilor comerciale internaționale și care nu au putut fi rezolvate pe cale amiabilă. Caracterul arbitral rezultă din împrejurarea că părțile convin să su-

pună litigiul lor unor persoane particulare pe care le desemnează în acest scop și acceptă hotărârea pe care acestea o vor adopta. Arbitrajul implică puterea de a judeca, adică de a rezolva litigiul cu care este sesizat, ceea ce îl deosebește de reglementarea amiabilă, pe cale de negocieri numai de către părți. Puterea arbitrilor de a judeca este de origine contractuală, ceea ce deosebește arbitrajul de jurisdicțiile de drept comun, adică de instanțele judecătorești. Caracterul comercial internațional al arbitrajului derivă din faptul că litigiile care-i formează obiectul se nasc din operațiuni de comerț internațional. **Clasificare.** După regulile urmate în soluționarea litigiilor se clasifică în arbitrajul de drept strict sau de jure și arbitraj în echitate (*ex aequo et bono* sau *amiable compositon*). Arbitrajul de drept strict este acela în cadrul căruia litigiile se rezolvă cu respectarea normelor procedurale legale și a dreptului material competent. În cel de echitate, arbitrii nu sînt ținuți să observe regulile procedurale și nici să aplice normele dreptului material competent, călăuzindu-se în rezolvarea litigiului după exigențele echității ale cărei conținut urmează să fie stabilit de către arbitrii de la caz la caz. Răspîndirea arbitrajului în echitate se explică prin preferința manifestată de partenerii de tranzacții comerciale internaționale de a fi judecați potrivit cu regulile proprii comerțului internațional, cu stipulațiile contractuale și cu uzanțele comerciale internaționale. Sînt exigențe legitime de care arbitrajul comercial internațional trebuie să țină seama. Pe de altă parte, a concepe arbitrajul în echitate ca un arbitraj situat în afara legii, înseamnă a contraveni altor exigențe, tot atît de majore, ale relațiilor comerciale cum sînt securitatea, certitudinea și stabilitatea, care nu pot fi realizate decît pe baza și în cadrul dreptului. În aceste condiții, cea mai bună formulă de arbitraj comercial internațional este, credem, aceea a unui arbitraj care să rezolve litigiile decurgînd din contractele de comerț pe baza dreptului aplicabil, inclusiv a stipulațiilor contractuale și a uzanțelor comerciale internaționale. Este formula consacrată în regulamentele de organizare și funcționare a comisiilor de arbitraj de pe lîngă camerele de comerț și industrie din țările socialiste. În acest sens, art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de arbitraj din România, aprobat prin Decretul nr. 18/1976, prevede: „Complețul de arbitraj soluționează litigiile pe baza normelor dreptului material aplicabil, conducîndu-se după prevederile contractului și ținînd seama de uzanțele comerciale“. O concepție asemănătoare este consacrată și de Convenția de la Geneva din 1961 privind arbitrajul comercial internațional. Potrivit art. VII al convenției, „părțile sînt libere să determine legea pe care arbitrii trebui să o aplice fondului litigiului. În lipsa indicării de către părți a legii aplicabile, arbitrii vor aplica legea determinată de norma conflictuală pe care ei o vor considera potrivită în speță. În amîndouă cazurile arbitrii vor ține seama de stipulațiile contractului și de uzanțele comerciale“. O altă clasificare a arbitrajelor comerciale internaționale deosebește între arbitrajul *ad-hoc* sau *oportun*, pe de o parte, și arbitrajul *instituționalizat* sau *permanent*, pe de alta. Arbitrajul *ad-hoc* este acela în care părțile convin să aleagă arbitrii pentru soluționarea unui anumit litigiu. Cel instituționalizat există în mod permanent pentru soluționarea diferitelor litigii și căruia părțile se adresează pentru a organiza arbitrajul în cazul litigiului lor. Arbitrajele instituționalizate sau permanente se clasifică, la rîndul lor, în arbitraje avînd o competență generală și arbitraje specializate pentru comerțul cu anumite produse. În prima categorie se cuprind comisiile de arbitraj pentru comerțul exterior de pe lîngă camerele de comerț și industrie ale țărilor socialiste, curțile de arbitraj de pe lîngă camerele de comerț din Bruxelles, Triest, Oslo, Hamburg, Bremen, Londra, American Arbitration Association, Camera permanentă de arbitraj de pe lîngă Comisia vest-germană pentru problemele de arbitraj și altele. În cea de-a doua categorie, putem menționa Camera arbitrală de bumbac din Le Havre, Tribunalul de arbitraj al Bursei de bumbac din Bremen — în domeniul comerțului interna-

țional de textile; London Corn Trade Association, Asociația Distribuitorilor de produse alimentare din New York — în domeniul comerțului cu produse agricole alimentare. Arbitrajele instituționalizate cu caracter internațional se împart în trei categorii, și anume: de tip bilateral, de tip regional și cu vocație universală. Arbitrajele de tip bilateral sînt acelea care au sediul în fiecare dintre țările participante și sînt competente să soluționeze litigiile dintre organizațiile economice ale acestor țări. Printre acestea se enumeră Camera arbitrală franco-vest-germană pentru produsele solului, Canadian-American Commercial Arbitration Commission și altele. Arbitrajele de tip regional sînt acelea care sînt competente să soluționeze litigiile dintre organizațiile comerciale aparținînd țărilor din diferite regiuni ale lumii. Astfel este Comisia scandinavă de arbitraj pentru Suedia, Norvegia, Finlanda, Danemarca etc. Arbitrajele cu vocație universală sînt competente să soluționeze litigiile dintre organizațiile economice aparținînd tuturor statelor. Unele dintre ele au o competență materială specială, cum sînt arbitrajele create în domeniul transporturilor prin cele două convenții internaționale de la Berna din 25 octombrie 1952, și anume Convenția internațională privind transportul de pasageri și de bagaje pe calea ferată (C.I.V.) și Convenția internațională pentru transportul de mărfuri pe calea ferată (C.I.M.). **Constituirea instanței de arbitraj.** Regula generală este că părțile au libertatea de a desemna arbitrii și de a organiza instanța arbitrală. Numai în cazurile în care părțile din convenția de arbitraj nu uzează de această facultate intervine instituția de arbitraj pentru a acționa în locul lor. Anumite instituții permanente de arbitraj comercial internațional cooperează cu părțile pentru constituirea instanței arbitrale. Caracteristică în această privință este reglementarea procedurii Curții de arbitraj a Camerei de Comerț Internațional. Potrivit acestei reglementări, dacă părțile au optat pentru un arbitru unic, ele au facultatea de a-l desemna prin acordul lor. Curtea de arbitraj nu are rolul decît de a confirma alegerea făcută de părți. Dacă părțile nu desemnează arbitrul în termen de 30 de zile, el va fi numit de Curtea de arbitraj. În cazul în care părțile au optat pentru un colegiu arbitral, format din 3 arbitri, fiecare parte alege un arbitru, pe care Curtea de arbitraj îl confirmă. Cel de al treilea arbitru, care va fi și președintele instanței arbitrale, va fi desemnat de Curte. Tot Curtea va desemna și pe ceilalți doi arbitri, dacă părțile nu au procedat la alegerea lor. Anumite instituții permanente de arbitraj stabilesc liste de arbitri, părțile la convenția de arbitraj avînd a-și alege arbitrul ori arbitrii de pe această listă. Modul de alegere a arbitrilor și de constituire a instanței arbitrale variază însă de la o instituție de arbitraj la alta. În scopul de a asigura instanțelor arbitrale un caracter internațional, ceea ce corespunde naturii internaționale a litigiului cu care este investită, regulamentele unora din instituțiile permanente de arbitraj acordă libertatea părților de a-și alege arbitrii dintre cetățeni a țării diferite, mai ales dintre persoane avînd aceeași cetățenie ca a părinților, ca și facultatea de a stabili locul arbitrajului. Astfel, Regulamentul Curții de arbitraj a Camerei de Comerț Internațional, recunoaște părților dreptul de a-și alege arbitrii dintre cetățeni a diferite țări. Același regulament prevede confirmarea arbitrilor de către curte, dar această confirmare nu are decît rolul de a se asigura de calificarea și onorabilitatea persoanei arbitrilor de care depinde calitatea arbitrajului. V: alegerea organului de arbitraj comercial internațional; Cererea (acțiunea) de arbitraj comercial internațional; Hotărîrea arbitrală internațională.

ARBITRAJUL COMERCIAL INTERNAȚIONAL ÎN ROMÂNIA este asigurat de Comisia de arbitraj comercial internațional de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie (C.A.B.) care este organizată și funcționează în conformitate cu dispozițiile Regulamentului aprobat prin D. 18/1976. Este un organ cu caracter obștesc, bucurîndu-se de completă independență în exercitarea atribuțiilor jurisdicțio-

nale ce li revin potrivit competenței sale, constă în soluționarea litigiilor decurgând din activități de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică cu străinătatea. Destinată să soluționeze litigiile decurgând din raporturile comerciale internaționale ale organizațiilor economice române cu partenerii străini, ea este deschisă, putând rezolva litigiile de felul celor amintite, între părți care sînt toate străine. Prin derogare de la caracterul internațional al competenței sale, C.A.B. soluționează și litigiile născute din raporturile contractuale dintre societățile mixte constituite în România și oricare alte persoane juridice române, dacă părțile convin în acest sens (art. 38 al. 2 din D. 424/1972 și art. 3 din Regulamentul comisiei). Fundamentul juridic al competenței comisiei de arbitraj îl constituie convenția părților sau dispozițiile unui acord internațional. Regulamentul C.A.B. cuprinde o reglementare amănunțită a modului de organizare și funcționare al acesteia. Prevederile sale se completează cu regulile de drept comun de procedură civilă română, în măsura în care acestea sînt aplicabile, ținînd seama de caracterul internațional al competenței comisiei de arbitraj. Potrivit Regulamentului de organizare a C.A.B., instanța arbitrală este constituită din trei membri, dintre care doi arbitri și un supraarbitru (art. 22). Prin derogare de la acest principiu, părțile pot conveni ca litigiul să se soluționeze de un arbitru unic (art. 22, alin. I). Arbitrii sînt aleși sau în cazurile prevăzute de Regulament, desemnați de președintele Comisiei de arbitraj. Am arătat mai sus dreptul părților de a-și alege arbitrii și cazurile în care ei sînt desemnați de președintele Comisiei. Arbitrul unic se alege prin acordul părților, iar în lipsa unui asemenea acord se desemnează de președintele Comisiei de arbitraj. Dacă există mai multe părți care au interese comune, ele vor alege un singur arbitru, iar în caz de neînțelegere acesta va fi desemnat de președintele Comisiei de arbitraj. Completul de arbitraj este prezidat de un supraarbitru. El este ales de către arbitrii. În situația în care arbitrii nu se înțeleg asupra persoanei supraarbitrului sau nu îl aleg în termen de 10 zile de la data alegerii sau desemnării arbitrului pîrītului, supraarbitrul va fi desemnat de președintele Comisiei de arbitraj.

ARBITRAJUL DE STAT constituie un sistem de organe specializate în soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste, organizat prin L. nr. 5/1954. Din sistemul arbitrajului de stat fac parte Arbitrajul de Stat Central și un număr de arbitraje de stat interjudețene și Arbitrajul de stat al municipiului București. **Competența generală a arbitrajului de stat.** Potrivit art. 48 din L. nr. 5/1954 competența generală se referă la „litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste”, care pot avea ca obiect: litigiile izvorite din neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale; litigiile izvorite din cauzarea de prejudiciu; litigiile născute din îmbogățirea fără justă cauză; litigiile izvorite din transmiterea unor bunuri etc. De la competența generală a arbitrajului de stat sînt exceptate următoarele categorii de litigii: a) litigiile de o valoare mai mică de 1.000 lei, care, potrivit art. II din D. nr. 259/1959 se soluționează de către organele ierarhic superioare ale unităților debitoare. Hotărîrile pronunțate în aceste litigii sînt definitive, împotriva lor putîndu-se face reclamații la organul care le-a pronunțat. Valoarea sub 1.000 lei se stabilește de unitatea reclamantă prin cererea formulată. Pot fi însă situații cînd unitatea reclamantă fixează valoarea cererii de arbitraj peste 1.000 lei și o introduce la arbitrajul de stat, iar ulterior își restrînge pretențiile sub 1.000 lei. În astfel de situații în practica arbitrală au fost făcute următoarele distincții: dacă unitatea reclamantă și-a restrîns pretențiile fără ca în timpul desfășurării litigiului arbitral să fi intervenit fapte de natură să modifice obligațiile părților în momentul declanșării litigiului, organul arbitral își declină competența în favoarea organului ierarhic superior al unității debitoare; dacă micșorarea pretențiilor este urmarea faptului că unitatea pîrītă a executat parțial obligațiile sale după chemarea sa în fața arbitrajului de stat, micșorarea valorii litigiului sub 1.000 lei nu duce la declinarea com-

petenței. Nu constituie motiv de declinarea competenței nici împrejurarea că deși obiectul cererii fi forma obligarea la executarea în natură a obligației, totuși acest obiect a fost schimbat în obligarea la plata de penalități și daune, deoarece executarea a devenit imposibilă. În aceste două ultime situații declinarea competenței nu este posibilă deoarece stabilirea competenței se face în funcție de valoarea litigiului din momentul introducerii cererii de arbitraj; b) litigiile dintre unitățile socialiste, dacă părțile depind de același organ ierarhic superior. Excepția este prevăzută de art. 7 lit. c și art. 35 din L. nr. 5/1954. Se prevede totodată că în mod excepțional, cu acordul primului arbitru de stat, se pot trimite litigiile din competența organelor ierarhic superioare administrative, pentru a fi soluționate de arbitrajul de stat; c) litigiile privitoare la impozite, taxe și orice alte obligații care se stabilesc sau se urmăresc potrivit dispozițiilor procesuale fiscale. Excepția este prevăzută de art. 7 lit. b din L. nr. 5/1954. **Competența materială procesuală** este reglementată de art. 8—10 din L. nr. 5/1954: a) Potrivit art. 8 sînt de competența Arbitrajului de Stat Central litigiile patrimoniale a căror valoare depășește suma de 100.000 lei dacă cel puțin una din părți este o instituție centrală de stat, o întreprindere sau organizație economică de stat de interes republican, o uniune centrală de cooperative sau altă organizație obștească centrală; părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi sau organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperative sau alte organizații obștești locale și nu-și au toate sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București. În lumina art. 9, sînt de competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central: litigiile în care o parte este Ministerul Forțelor Armate, Ministerul de Interne sau Direcția generală a rezervelor de stat, sau o unitate în subordinea acestor organe; litigiile referitoare la contractele ce se încheie cu privire la produsele destinate exportului sau provenite din import cînd una din părți este o întreprindere de comerț exterior și dacă părțile în litigiu nu sînt subordonate aceluiași minister sau organ central. b) Potrivit art. 10 sînt de competența arbitrajelor de stat interjudețene și a Arbitrajului de stat al municipiului București: litigiile, indiferent de valoarea lor, dacă părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi și organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperative, sau alte organizații obștești locale și își au toate sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București și litigiile patrimoniale a căror valoare este pînă la 100.000 lei inclusiv dacă părțile sînt instituții locale de stat, întreprinderi sau organizații economice de stat de interes local, cooperative și uniuni de cooperative sau alte organizații obștești locale și nu-și au sediul pe teritoriul județelor ce intră în competența teritorială a aceluiași arbitraj de stat interjudețean sau pe teritoriul Arbitrajului de stat al municipiului București sau cel puțin una din părți este o instituție centrală de stat, o întreprindere sau organizație economică de stat de interes republican, o uniune centrală de cooperative sau altă organizație obștească centrală. **Competența teritorială** este reglementată de art. 11 din L. nr. 5/1954 care stabilește că sediul unității pîrītă determină competența teritorială.

Dacă în litigiul arbitral sînt mai multe unități pîrītă, cererea de arbitraj poate fi introdusă, prevede art. 11 alin. 2, „la oricare dintre organele arbitrale competente”. Este posibil ca în cursul dezbaterii litigiului să fie introduse în cauză ca pîrītă și alte unități cu sediul în raza teritorială a altui organ arbitral; această împrejurare nu atrage declinarea competenței, rîmînd competent arbitrajul de stat sesizat prin cererea de arbitraj.

În cazul în care obiectul cererii privește dreptul asupra unui teren, construcții sau instalații ori starea unor bunuri, competența este determinată, potrivit art. 11 alin. 3, „de locul unde se află bunul”. V: Procedura arbitrală; Hotărîrea organelor de arbitraj.

ARIMARE (e. stowage, f. arrimage, g. Stanung), sinonim cu stivuire, înseamnă operația de repartizare și așezare compactă și metodică a mărfurilor în compartimentele navei, ori pe puntea acesteia, efectuată în conformitate cu planul de încărcare (cargoplan). Pentru asigurarea stabilității navei și pentru a putea descărca mărfurile în ordinea porturilor de destinație, comandantul navei are dreptul să hotărăscă ordinea în care mărfurile urmează a fi încărcate pe navă. Cheltuielile privind arimarea se suportă fie de armator, fie de încărcător, potrivit clauzei înscrise în contractul de navosire. La cererea încărcătorului sau a comandantului, un expert oficial eliberează certificatul de stivuire (e. Stowake certificate, f. certificat de arrimage, g. Stanungsattest), prin care se atestă că mărfurile aflate la bord sînt stivuite reglementar. Administrația unor canale (Suez, Panama etc.) solicită ca navele care transportă mărfuri generale să dețină certificate de stivuire. V. cargoplan.

ATRIBUȚIILE ÎNTREPRINDERILOR ÎN DOMENIUL COMERCIAL. Legea nr. 5/1978, art. 12, stabilește atribuțiile întreprinderilor în domeniul comercial, în mod detaliat, după cum urmează: **Cu privire la aprovizionarea tehnicomaterială:** elaborează și fundamentează, corespunzător producției contractate și sarcinilor de plan, programul de aprovizionare tehnicomaterială, care cuprinde necesarul din țară și din import și termenele de livrare, cu respectarea normelor și normativelor de consum și de stoc aprobate pentru materii prime și materiale, combustibili și energie, precum și folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale; asigură baza materială necesară realizării în bune condiții a sarcinilor de plan; încheie contracte economice de lungă durată, anuale sau perioade mai scurte și răspunde de realizarea integrală a acestora, asigurînd aprovizionarea tehnicomaterială la termenele necesare realizării ritmice a producției; elaborează propuneri de norme de stoc pentru materii prime, materiale, combustibili și piese de schimb; ia măsuri pentru preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative și de valorificare operativă a celor disponibile. **Cu privire la comercializarea internă a mărfurilor:** încheie contracte economice pe întreaga perioadă de 5 ani pentru producția prevăzută în planul cincinal privind consumul intern, în conformitate cu destinațiile din balanțele materiale de produse; de asemenea, încheie contracte pe termen lung pentru produsele din profilul său de fabricație, pe durate mai mari de 5 ani, pe baza orientărilor și prognozelor de dezvoltare în perspectivă, a acordurilor de colaborare cu alte țări, îndeosebi pentru livrările ce se efectuează în cadrul acțiunilor de cooperare internațională pentru mașini, instalații și utilaje cu ciclu lung de fabricație; adaptează și detaliază, dacă este necesar, prin planurile anuale, prevederile din contractele încheiate pe perioada de pînă la 5 ani; răspunde de livrarea produselor la termenele și în condițiile prevăzute în contractele economice; participă la prospectarea pieței interne în scopul cunoașterii necesităților de consum; asigură reclama și prezentarea produselor; participă la expoziții, demonstrații practice și tirguri în țară și străinătate; elaborează și difuzează cataloage comerciale. **Cu privire la comercializarea prin export a mărfurilor:** organizează producția destinată exportului și livrarea fondului de marfă, în conformitate cu termenele și clauzele contractuale; ia măsuri pentru introducerea în fabricație pentru export a produselor care asigură o valorificare superioară a materiilor prime pentru reînnoirea continuă a produselor destinate exportului, asigurînd totodată un nivel tehnic și calitativ competitiv și costuri de producție cit mai reduse; participă, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor cadru, comenzilor sau convențiilor pentru producția de export.

ATRIBUȚIILE ORGANELOR CENTRALE CU PRIVIRE LA ÎNCHIEIEREA ȘI EXECUTAREA CONTRACTELOR ECONOMICE ȘI COMERCIALE INTERNAȚIONALE. Centralismul democratic impune o colaborare strînsă, pe verticală și pe orizontală, între toate organele investite cu atribuții și competențe menite să contribuie, să asigure traducerea în viață a planului național unic de dezvoltare economico-socială; prin dreptul de decizie al organelor ierarhic superioare în problemele fundamentale ale mecanismului economic deci, implicit, cu privire la activitatea contractuală, coroborat cu măsurile luate la nivelul fiecărei întreprinderi, se creează premisele realizării unitare a acțiunilor de încheiere a contractelor economice și, în final, executarea lor întocmai. **În perioada de încheiere a contractelor.** Competența și atribuțiile organelor centrale sînt stabilite prin mai multe acte normative. Astfel, L. nr. 8/1972, vorbind despre actualizarea planurilor anuale, la art. 21 alin. 2 stabilește că în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan, „ministerele, celelalte organe centrale, centralele, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București... vor lua măsurile necesare pentru definitivarea contractării și asigurării tuturor condițiilor în vederea realizării sarcinilor de plan stabilite”. Tot astfel, L. nr. 71/1969, la art. 11 prevede că „Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale, centrale și coordonatorii de balanțe răspund de organizarea și urmărirea, la nivelul economiei naționale, a activității de încheiere și executare a contractelor economice pentru desfacerea producției la intern și de asigurarea aprovizionării tehnicomateriale, în cadrul echilibrului general stabilit prin plan”. Pe lîngă textele citate, care stabilesc principiul general privind căruia organele ierarhic superioare au obligația și răspunderea organizării și supravegherii operațiunilor de încheiere în bune condiții a contractelor economice, o serie de alte norme de drept precizează competența lor specială, în funcție de poziția pe care o au față de anumite întreprinderi. Astfel, dacă unele din aceste organe au calitatea de coordonatori de balanță și, deci, au competența să emită repartiții, implicit sînt dateore să-și îndeplinească această obligație în termenele și în condițiile stabilite prin lege, de așa natură încît acțiunile lor să constituie un factor pozitiv în încheierea la timp și în bune condiții a contractelor. Tot astfel, în cazul acelor organe ierarhic superioare care prin lege au competența de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, problema se pune la fel. Aceste obligații trebuie îndeplinite în termene cit mai scurte și soluțiile preconizate să fie date în litera legii și în spiritul care guvernează principiile noului mecanism economico-financiar, respectiv autoconducerea și autogestiuinea întreprinderilor. Orice întîrzieri în luarea hotărîrilor sau imixțiuni, prin soluțiile adoptate, în dreptul de decizie al întreprinderilor sînt de natură — dacă nu să blocheze mecanismul de funcționare al acestora —, să-l îngreuneze, afectînd rezultatele finale. **În perioada de executare a contractelor.** Atribuțiile organelor ierarhic superioare întreprinderilor nu încetează o dată cu încheierea contractelor; ele sînt obligate să acționeze pe tot parcursul executării acestora, urmărind finalitatea majoră — realizarea corespunzătoare a planului național unic. Astfel, dacă organele centrale sau centralele industriale sînt coordonatori de balanță, modul în care își exercită atribuțiile în această calitate influențează direct executarea în bune condiții a contractelor economice de livrare; respectarea întocmai a termenelor de emisie a repartițiilor modificatoare, potrivit prevederilor din L. nr. 14/1971, menite să evite formarea de stocuri supranormative sau să adapteze necesarul de aprovizionat al unor întreprinderi potrivit unor noi necesități în procesul de producție, contribuie din plin la întărirea disciplinei de plan și contractuale. L. nr. 71/1969, art. 4, alin. 2, prevede că în cazul în care „după încheierea contractului se constată ivirea unor cauze, altele decît forța majoră, care ar pune una din părți în imposibilitatea de a-l executa,

ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele, cărora partea le este subordonată, au obligația să ia măsurile necesare pentru a asigura executarea contractului". Evident, măsurile care pot fi luate de aceste organe sînt numeroase. Printre acestea se numără și transferarea obligației de livrare de la furnizorul inițial la un nou furnizor. În cazul unor asemenea măsuri nu este vorba de o simplă înlocuire a unui furnizor cu altul, ci de transferul sarcinii de plan de la o întreprindere la alta. Cum, în fapt, în cadrul planului centralei industriale sau a ministerului care ia măsura respectivă nu se petrec modificări, intervenția coordonatorului de balanță nu este necesară. Ca urmare, schimbarea furnizorului se face în baza unei decizii a organului ierarhic superior al furnizorilor, care se comunică atît fiecăruia în parte, cît și beneficiarului. De aici rezultă că atît primul furnizor cît și cel de-al doilea trebuie să aibă același organ ierarhic superior. Facem mențiunea că înlocuirea fiind dispusă în virtutea dreptului organelor ierarhic superioare de a îndruma și coordona activitatea unităților subordonate, nu este necesar acordul noului furnizor. Acesta nu poate refuza executarea obligațiilor în cazul cînd primește o asemenea dispoziție de la organul ierarhic superior competent. **Cu privire la export.** L. nr. 12/1980 art. 14 prevede că „Consiliul de Miniștri organizează și controlează realizarea de către ministere, celelalte organe centrale și locale a sarcinilor din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, urmărește îmbunătățirea continuă a calității produselor destinate exportului, precum și ridicarea competitivității acestor produse pe piețele externe, ia măsuri pentru asigurarea echilibrului valutar stabilit prin plan și creșterea rezervelor valutare ale statului. Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor, ministerele și celelalte organe centrale au obligația să exercite controlul și îndrumarea activității economico-financiare a întreprinderilor de comerț exterior și unităților producătoare de mărfuri pentru export, să ia măsuri pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare și creșterea eficienței economice a întregii activități de comerț exterior și cooperare economică internațională". **Semnificația noțiunii de răspundere a organelor centrale ale administrației de stat.** Textele citate mai sus și altele, stabilind anumite atribuții sau competențe, folosesc termenul de răspundere. Astfel, L. nr. 71/1969, art. 10, referindu-se la ministere și la celelalte organe centrale și locale, face precizarea că acestea „răspund de încheierea și urmărirea executării contractelor economice". Desigur că nu ne aflăm în prezența unei răspunderi patrimoniale, specifice raporturilor juridice încheiate de întreprinderi, ci în fața unei răspunderi administrativ-politice. Organele la care ne referim au o răspundere administrativă care se stabilește ierarhic, fiecare făcînd parte din sistemul organelor administrației de stat, răspunderea funcționînd în trepte, pînă la Consiliul de Miniștri. De asemenea, conducătorii organelor ierarhic superioare întreprinderilor au și o răspundere politică, avînd obligația să militeze permanent pentru traducerea în viață a politicilor economice rezultate din directivele de partid și instituționalizate prin legile țării.

AUTORIZAȚIA DE EXPORT/IMPORT — documente instituite prin L. nr. 1/1971, care la art. 29 prevede că: „orice import sau export se realizează numai pe bază de autorizație eliberată de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, pentru fiecare produs sau grupă de produse". În principiu, nici un contract de comerț exterior nu poate fi încheiat fără ca în prealabil să se obțină autorizația respectivă de export (sau import). Mai mult decît atît, pentru exporturile complexe nu pot fi emise oferte către partenerii externi, fără obținerea, în prealabil, a avizului de principiu al M.C.E.C.E.I., iar în cazul în care tranzacțiile respective urmează a fi realizate prin participarea la licitații în străinătate, este necesar să se obțină în prealabil autorizația de export. M.C.E.C.E.I. eliberează următoarele feluri de autorizații: autorizații de

export sau import pe contract, pe marfă sau pe grupe de mărfuri pe o singură țară, care se eliberează cantitativ și valoric sau numai valoric, atunci cînd nu este posibilă indicarea cantității cu defalcarea pe trimestre și pe ani de plan; autorizații de export sau import generale pe marfă sau grupe de mărfuri, țări individuale sau grupe de țări, prin care se autorizează ca, în anumite perioade de timp, să se contracteze și deruleze la extern mărfuri în cantități sau valori limitate; autorizații de export sau import cadru, care se eliberează pentru mărfurile stabilite prin actele normative sau dispozițiile în vigoare și au funcția de autorizare a contractării, pentru derularea contractului — după încheierea acestuia — fiind însă obligatorie obținerea autorizației pe contract și țară. Direcțiile care emit autorizații sînt obligate să rezolve și să răspundă la cererile de autorizații formulate de întreprinderile de comerț exterior, în termen de maximum 5 zile lucrătoare de la data înregistrării acestora la M.C.E.C.E.I., cu excepția cazurilor cînd se impun analize speciale sau sînt necesare completări ale documentației, situații în care termenul final nu poate fi mai mare de 10 zile. Autorizația de export sau de import, fiind un document intern, imperativ necesar pentru validitatea fiecărui contract comercial internațional încheiat de întreprinderile române de comerț exterior, comportă o evidență strictă a modului în care sînt utilizate. Așa fiind, numărul și termenul de valabilitate al acestor documente trebuie să fie înscrise, obligatoriu, pe următoarele acte: pe exemplarul din contractul comercial internațional care rămîne părții române, pe fișa rezumativă a contractului, pe fișa comercială a contractului, pe dispoziția de transport, pe declarația vamală și pe dispoziția de transfer. Evident, pe parcursul valabilității autorizațiilor de export și de import, pot să apară unele cauze care determină ca aceste documente să nu mai corespundă — cantitativ, valoric, eșalonării trimestriale sau anuale, țara de destinație, modalității de plată etc. —, situație în care întreprinderilor de comerț exterior le revine obligația să solicite modificările corespunzătoare. La solicitarea modificărilor — pentru care se utilizează formulare tip —, se respectă procedura arătată, cu motivarea detaliată a cauzelor care au determinat necesitatea modificării.

AVANS-ACONT, sinonime care înseamnă o sumă de bani pe care, de regulă, cumpărătorul o remite vînzătorului, reprezentînd o parte din prețul bunului ce face obiectul unui contract încheiat. În raporturile civile, C. civ. utilizează expresia de **arvună** care în caz de nerealizare a contractului din vina uneia dintre părți, aceasta pierde suma dată, respectiv restituie dublul ei (îndoit) suma primită. Ca arvuna să-și îndeplinească o astfel de funcție penalizatoare trebuie să se prevadă expres prin contract, deoarece fără o astfel de clauză suma dată va fi privită ca un avans asupra prețului. În **contractele economice** acordarea de avansuri este inadmisibilă, cu excepția prevăzută de L. nr. 12/1980, art. 36, care prevede: „Pentru stimularea unităților de producție în lansarea în fabricație și executarea la termen și în bune condiții a mărfurilor destinate exportului, acestea vor primi, la cererea lor, un avans de 10% din valoarea mărfurilor contractate". (V: creditarea exporturilor). În **contractele comerciale internaționale** avansul (e. account, earnest money, f. acompte, g. Varshuss, Anzahlung) se practică, în special, în exporturi complexe, vînzări de mașini-unelte, linii de fabricație etc. În astfel de contracte, avansul (acontul) are atît o funcție de garantare a plății (prin încasarea cu anticipație a unei cote de 15—20% din preț), cît și pe aceea de finanțare parțială a vînzătorului-producător, diminuînd efortul de investiție al acestuia, legat de realizarea obiectului contractat. Pentru ca avansul să aibă și funcția penalizatoare a arvunei, este necesar să se înscrie în contractul comercial o clauză corespunzătoare, care va fi supusă reglementărilor din sistemul de drept ales de părți ca să guverneze contractul în cauză.

dr. AI. DETEȘAN

Cadrul legal al refuzurilor de plată

Legea nr. 9/1972 a stabilit ordinea executării obligațiilor reciproce din contractele economice într-un mod care diferă de reglementările corespunzătoare din dreptul comun. Ne referim la obligațiile care, în mod tradițional, sînt considerate ca fiind cele principale și anume, pe de o parte, predarea produselor, serviciilor și lucrărilor, iar pe de altă parte, plata prețului.

Art. 154 din legea menționată sintetizează în primul alineat modul cum a înțeles legiuitorul să stabilească această ordine de executare.

„Plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară”. S-a urmărit să se asigure o viteză de circulație cît mai rapidă a mijloacelor bănești. Ca atare, unitățile socialiste sînt obligate să ceară plata prețului produselor după predarea, expedierea sau trecerea în custodie a acestora în condițiile prevăzute de lege, precum și plata lucrărilor executate sau serviciilor prestate după recepție. La rîndul lor, unitățile beneficiare sînt obligate să efectueze plata prețului produselor preluate sau trecute în custodie, a lucrărilor executate și serviciilor prestate, după recepția acestora.

Nu există deci, o concomitență a prestațiilor reciproce ale celor două părți contractante iar la art. 157 din aceeași lege se prevăd o serie de ipoteze în care refuzul de plată este permis, deși produsele, lucrările sau serviciile au fost transmise unității beneficiare.

Aceste ipoteze reprezintă, în realitate, cazuri de încălcare a disciplinei contractuale, respectiv a prevederilor legislației care reglementează încheierea și executarea contractelor economice. Este un exemplu tipic al modului în care prevederile acestei legislații se aplică concomitent cu normele dreptului financiar.

Datorită aplicării simultane a acestor norme juridice apar și unele situații particulare avînd incidență asupra răspunderii pentru neîndeplinirea la termen a obligației de plată a prețului la care ne vom referi în cele ce urmează.

1. Decontarea produselor destinate realizării obiectivelor de investiții are loc în condițiile speciale privind fondurile din care se asigură plata în fiecare an de plan.

Dispozițiile citate ale Legii nr. 9/1972 nu-i permit, de regulă, unității beneficiare să efectueze plata înainte de predarea mărfurilor. În cazul unui contract de furnizare a utilajelor destinate unei investiții cu termen de livrare la 15 decembrie 1982, unitatea furnizoare și-a respectat obligațiile, expedind utilajele prin C.F.R. înăuntrul termenului contractual. Utilajele au fost predate de către căraș unității beneficiare la 11 ianuarie 1983. Ca atare, factura emisă de unitatea furnizoare a fost în mod justificat refuzată la plată de către unitatea beneficiară la termenul scadent din luna decembrie 1982 cînd încă nu primise utilajele. După primirea lor, nu a putut proceda de îndată la plată în lipsa fondurilor de investiții pe anul 1983. În aceste condiții, întîrzierea în plată — pînă la reglementarea fondurilor pe acest an — nu este imputabilă unității

beneficiare care a făcut demersurile convenite pentru realizarea aceste reglementări.

Ca atare, în condițiile date, nu poate fi angajată răspunderea unității beneficiare a cărei întîrziere în achitarea prețului utilajelor este justificată. (A se vedea, în acest sens și Decizia primului arbitru de stat nr. 84/1982). Tot astfel, nu poate fi ținută să răspundă unitatea beneficiară căreia utilajul i-a fost livrat cu lipsuri care au fost înlăturate prin livrări efectuate în anul de plan următor aceluia în care, potrivit contractului, trebuia să aibă loc livrarea completă. Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 50/1982, întrucît recepționarea pieselor lipsă livrate de reclamantă în completare s-a făcut după expirarea anului de plan pentru care s-a contractat utilajul, dispoziția de plată emisă de beneficiară nu a putut fi onorată la plată decît după îndeplinirea formalităților și obținerea aprobărilor prevăzute de reglementările cuprinse în Legea nr. 9/1980, cu privire la plata utilajelor independente, deoarece această operație a fost condiționată de aprobarea fondurilor... În aceste condiții, s-a considerat în mod întemeiat că pîrita nu este în culpă pentru decontarea cu întîrziere a contravalorii utilajului, avîndu-se în vedere că în conformitate cu art. 158 din Legea finanțelor, refuzul achitării contravalorii utilajului în garnitură incompletă a fost justificat iar după primirea completărilor în anul următor de plan, pîrita a depus diligențele necesare pentru aprobarea fondurilor necesare plății”.

Desigur că altă rezolvare se impune atunci cînd, primind cu întîrziere utilajele complete, unitatea beneficiară dă dovadă de pasivitate, în loc să facă demersurile necesare pentru asigurarea fondurilor.

Cu și mai multă pregnanță apare culpa unității beneficiare care, deși dispune de fondurile necesare, nu procedează la achitarea prețului nici după completarea utilajului livrat, deși îl folosește în procesul de producție.

Asemenea compartamente atrag răspunderea pentru întîrzierea nejustificată în chitarea prețului.

2. Incidența unor fapte juridice ce intervin în sfera contractului de transport pot determina, de asemenea, consecințe în ceea ce privește îndeplinirea obligației de plată a prețului.

Art. 158 lit. b din Legea nr. 9/1972 stabilește dreptul unității beneficiare de a refuza plata prețului produselor care nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare.

Textul legal citat este aplicabil și în situația în care produsele au fost preluate de la căraș, însă s-a constatat existența unor lipsuri cantitative. Deci, unitatea beneficiară este îndreptățită să opereze un refuz parțial de plată, neachitînd decît contravaloarea produselor efectiv primite.

Pentru ca un atare refuz să fie considerat și opozabil unității furnizoare, este necesar să existe un act de constatare încheiat cu respectarea prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 iar din acest act să rezultate că lipsurile cantitative s-au produs din vina unității furnizoare iar nu a cărașului. Contrar, refuzul de plată este nejustificat, unitatea beneficiară fiind răspunzătoare pentru neachitarea integrală a contravalorii produselor livrate

Această soluție se impune datorită faptului că în lipsa unui atare act de constatare, pretinsa lipsă cantitativă rămâne la nivelul unei afirmații nedovedite ce nu poate fi opusă cu succes unității furnizoare care atestă cu documentele de livrare că a expediat prin căraș întreaga cantitate de produse facturată.

De asemenea, refuzul de plată apare nejustificat dacă din actul de constatare încheiat cu respectarea regulamentului citat rezultă că lipsurile s-au ivit în timpul transportului, în circumstanțe care sînt de natură să atragă răspunderea cărașului.

Posibilitatea de a angaja răspunderea căii ferate în legătură cu contravaloarea lipsurilor aparține exclusiv unității beneficiare, în calitate de destinatară, conform art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R. Unitatea furnizoare, în calitate de expeditoare, neavînd această posibilitate, i se datorează fără întîrziere plata prețului, unitatea beneficiară destinatară avînd dreptul și obligația de a obține de la calea ferată despăgubirile cuvenite pentru predarea produselor cu lipsuri cantitative. Aceasta constituie o urmare directă a aplicării concomitente a dispozițiilor dreptului financiar și a acelor care reglementează contractele economice și, îndeosebi, contractul de transport al mărfurilor pe calea ferată.

Neluarea în considerare a acestor dispoziții legale determină consecințe economice negative. Este cazul unei unități beneficiare care, primind cu lipsuri cantitative produsele ce i s-au furnizat, a operat un refuz parțial de plată, deși din actul de constatare încheiat cu organul căii ferate a rezultat, cu certitudine, că lipsurile s-au produs în timpul transportului, cu prilejul unui eveniment care a impus transbordarea produselor într-un alt organ. Cărașul, chemat în garanție, a fost obligat să suporte, cu titlu de daune, valoarea lipsurilor cantitative, dar penalitățile de întîrziere în plata prețului produselor au rămas în sarcina unității beneficiare care a manifestat un refuz de plată parțial nejustificat, în loc să-și valorifice neîntîrziat drepturile față de căraș.

3. Prin art. 155 din Legea nr. 9/1972, unitățile beneficiare de mărfuri din import au obligația să accepte sau să refuze plata valorii mărfurilor după primirea și recepționarea lor, în cadrul termenelor legale, pe baza documentelor emise de întreprinderile de comerț exterior.

În cazul cînd primirea și recepția mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 de zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerț exterior, unitățile beneficiare sînt obligate să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe. Această din urmă precizare constituie o dovadă directă a incidenței, în raporturile de decontare, a prevederilor legale privind contractele interne ce se încheie pentru realizarea importurilor. Este vorba de art. 72 și 73 din Legea nr. 71/1969 care reglementează încheierea și executarea acestor contracte.

Prin contractele de comision care se încheie la intern în vederea realizării importurilor se stabilesc condițiile în care întreprinderile de comerț exterior sînt împuternicite să încheie, în nume propriu, dar pe seama unităților beneficiare de importuri, contractele externe. Cu acest prilej

sau ulterior sînt comunicate unităților beneficiare termenele și condițiile prevăzute în contractele externe pentru constatarea și reclamarea lipsurilor cantitative.

Din cele ce preced rezultă că refuzurile de plată pentru lipsurile cantitative la produsele provenite din import se pot efectua numai în termenele și condițiile ce rezultă din contractele externe, opozabile unităților beneficiare ca părți în contractele de comision. În caz contrar, refuzurile de plată sînt nejustificate, unitățile beneficiare fiind obligate să achite, alături de valoarea integrală a produselor prevăzute în factura întreprinderii de comerț exterior — corespunzător documentelor valabile transmise de furnizorul extern — penalitățile aferente întîrzierii în achitarea comisionului și daune reprezentînd dobînzile bancare plătite de întreprinderile de comerț exterior pentru neîncașarea la termen a valorii interne a produselor importate. Această soluție se întemeiază pe dispozițiile art. 80 din Legea nr. 71/1969.

I. ICZKOVITS

comerț exterior

Consecințe contractuale ale uzanțelor comerciale internaționale

1. Aplicarea uzanțelor comerciale în raporturile de schimburi economice internaționale se întemeiază pe acordul părților în cauză. Dînd expresie practicii, uzanțele comerciale sînt integrate în cuprinsul contractului, fie în mod expres, fie implicit. Ele au regimul juridic al unor clauze contractuale, putînd fi convenite direct sau prin referire, chiar tacită, la anumite condiții generale, unanim admise în domeniul respectiv de activități productive, la o serie de reguli uniforme precum INCOTERMS sau RAFTD ori la contracte-model.

Valoarea juridică a uzanțelor comerciale se întemeiază atît pe dispoziții legale din dreptul intern, cit și pe prevederi ale unor tratate interstatuale.

Din prima categorie de reglementări face parte art. 970, al. 2 din codul civil, aplicabil desigur, și în relațiile de comerț exterior, de cite ori legea română are calitatea de *lex contractus*. Potrivit textului citat, convențiile obligă nu numai la cele ce este expres în cuprinsul lor, dar și la toate urmările pe care „obiceiul” (cum denumeste codul uzanțelor, cu un termen generic) le atribuie obligației, după natura sa. Aceiași idee este enunțată în art. 5 din Legea R.D.G. asupra contractelor economice internaționale din 10 februarie 1976, în termenii următori: „Uzanțele comerciale, care s-au impus în circuitul economic internațional, sînt luate în considerare la încheierea și executarea contractelor economice internaționale, în măsura în care nu contravin dispozițiilor imperative ale prezentei legi”. Pot fi citate, de asemenea, prevederile art. 1-205, 2-202, 2-208 sau 2-314 (3) din Codul comercial unificat al Statelor Unite ale Americii. Astfel, potrivit art. 2-202, clauzele care constituie obiectul unor confirmări scrise concordante ale ambelor părți sau care figurează în orice mod într-un înscris considerat de părți ca expresia definitivă a acordului lor referitor la aceste clauze, pot fi explicate sau completate prin uzanțele părților sau prin uzanțele comerțului.

Dintre convențiile multilaterale, prezintă interes, îndeosebi cea care are de obiect Legea uniformă asupra vânzării internaționale de obiecte mobile corporale, adoptată la Haga la 1 iulie 1964. Art. 9, pct. 1 din Legea mențio-

nată prevede că părțile sînt legate prin uzanțele la care s-au referit în mod expres sau tacit și prin practicile care s-au stabilit între ele. Textul adaugă în art. 9, pct. 2, că părțile sînt deopotrivă legate prin uzanțele pe care persoane rezonabile de aceeași calitate, aflate în situația lor, le consideră ca normal aplicabile contractului lor. În fine, se precizează că uzanțele care diferă de prevederile Legii uniforme de la Haga prevelează asupra acestora, afară numai dacă părțile au convenit altfel. Prioritatea uzanțelor comerciale asupra dispozițiilor legale se aplică în această situație, deoarece normele adoptate la Haga au caracter supletiv, cu alte cuvinte, ele se mărginesc să interpreteze voința probabilă a părților care încheie vânzarea concretă.

Menționăm, de asemenea, Convenția multilaterală asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, încheiată, sub auspiciile O.N.U. la Viena la 30 septembrie 1981, care cuprinde în art. 9, pct. 1 o prevedere similară celei mai sus reproduse din art. 9, pct. 1 al Convenției de la Haga din 1964. Încă mai semnificativ este însă art. 9, pct. 2 al Convenției de la Viena din 1981, potrivit căruia, în afară de convenție contrară a părților, acestea sînt considerate că s-au referit în mod tacit în contract și pentru formarea sa la orice uzanță pe care o cunoșteau sau ar fi trebuit să o cunoască și care în comerțul internațional este larg cunoscută și în mod regulat respectată de către părțile la contractele de același tip în ramura comercială considerată. Nu trebuie omisă nici prevederea din art. 8, pct. 3, potrivit căreia pentru determinarea intenției unei părți sau a celeia ce ar fi înțeles o persoană rezonabilă, trebuie să se țină seama de circumstanțele pertinente, îndeosebi de negocierile care au putut avea loc între părți, de obișnuințele care s-au stabilit între ele, de uzanțe și de întreg comportamentul ulterior al părților.

În fine, cităm Convenția europeană asupra arbitrajului comercial internațional, semnată la Geneva la 21 aprilie 1961 și ratificată de țara noastră prin Decretul nr. 281 din 25 iunie 1963. Potrivit art. 7, pct. 1 din menționata Convenție, arbitrii trebuie să țină seama, pentru soluționarea pe fond a litigiului cu care sînt sesizați, de „stipulațiile contractului și de uzanțele comerțului”. Întrucît R.S. România a devenit parte contractantă la Convenția de la Geneva din 1961, este explicabil că în activitatea sa jurisdicțională, Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.) a luat în considerare în mod constant uzanțele comerciale în completarea reglementărilor legale și stipulațiilor contractuale, în numeroase hotărîri pe care le-a pronunțat, stabilind astfel o practică nedezmîntită.

2. În cele ce urmează, ne vom referi la unele consecințe pe care C.A.B. le-a dedus, procedînd în modul arătat, din uzanțele comerciale, în raporturile de comerț exterior, prin hotărîrea nr. 15 din 21 ianuarie 1983.

Litigiul menționat a avut de obiect un contract de prestări de servicii, încheiat între Oficiul de Control al Mărfurilor din București (executant) și o firmă din Franța (ordonator), care cumpărase diverse sortimente de mobilă de la o întreprindere română de comerț exterior specializată în acest domeniu.

Operațiunea menționată s-a perfectat în cadrul prevederilor art. 70 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, republicată cu modificări în B. Of. nr. 60 din 14 iulie 1979. În conformitate cu textul citat, Camera de Comerț și Industrie a R.S. România (prescurtat C.C.I.B.) poate să efectueze controlul calitativ și cantitativ al mărfurilor destinate exportului, prin organele sale, pe baza mandatului, dat de către partenerul străin. O reglementare similară cuprinde atît art. 47 al. 3 din Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, cît și art. 6, lit. d din Decretul nr. 623 din 22 noiembrie 1973 privind organizarea CCIB. Organul care aduce la îndeplinire asemenea verificări este Oficiul de Control al Mărfurilor (O.C.M.), persoană juridică de sine stătătoare, coordonată de CCIB. Contractul pe care îl încheie cu beneficiarul din străinătate

al operațiunii de control calitativ și cantitativ al mărfii exportate se analizează ca un contract de prestări de servicii tehnice. Rezultă deci, că noțiunea de „mandat”, folosită de dispozițiile legale la care ne-am referit, nu implică reprezentarea juridică a beneficiarului din străinătate, ci exprimă în realitate împuternicirea dată prin contractul amintit de prestări de servicii, în vederea efectuării controlului produselor destinate exportului.

În litigiul ce ne preocupă, O.C.M. și-a îndeplinit punctual obligația pe care și-o asumase prin contract, de a verifica la fiecare lot transportat cantitatea și calitatea coletelor cu mobilă încărcate în vagonul de cale ferată de către fabrica furnizoare din țară și de a întocmi acte de inspecție, cuprinzînd constatările corespunzătoare. Ordonatorul din Franța a refuzat totuși să achite onorarul convenit O.C.M. sub motivul, de altfel nedovedit, că unele piese de mobilă ajunse la destinație prezentau defecte. De aici partenerul străin a dedus că executantul procedase la un control incomplet și superficial, nefiind îndreptătit să solicite vreo plată. În apărare, O.C.M. a susținut că în realitate pretinsele deficiențe priveau alte colete decît cele pe care avea obligați să le verifice. Confuzia se crease prin faptul că fabrica furnizoare din țară încărcase în același vagon nu numai mobilă pe care O.C.M. trebuia să o controleze, ci și colete care nu fuseseră supuse acestui control.

Identificarea coletelor verificate efectiv de O.C.M. a ridicat în speță o problemă de probă. În această privință, C.A.B. a considerat că pentru lămurirea situației de fapt poate ține seama de modalitățile de dovadă consacrate de uzanțele comerciale în asemenea activități, chiar dacă nici legea aplicabilă (în speță legea română), nici contractul de prestări de servicii încheiat de părțile în cauză nu le specificase în mod explicit. Potrivit uzanțelor în discuție, organul de control calitativ aplică sigiliul propriu pe marfa verificată, atestîndu-i astfel calitatea corespunzătoare. În lipsa sigiliului, rezultă că marfa respectivă nu a fost prezentată de către furnizor O.C.M., spre a-i examina însușirile și — eventual — a-i opri expedierea în străinătate, dacă s-ar constata imperfecțiuni.

În funcție de criteriul arătat, aplicabil în raporturile dintre părți ca uzanță comercială necontestată în ramura respectivă de activitate și pe care trebuiau să o aibă în vedere, chiar dacă nu au înserat-o în contextul clauzelor contractuale, hotărîrea nr. 15/1983 a fost în măsură să conchidă că pretinsele defecte, reclamate de către beneficiarul din străinătate, nu se refereau la coletele supuse verificării O.C.M. În consecință, s-a decis că executantul era îndreptătit să primească onorariile pentru serviciile prestate în favoarea partenerului francez.

3. În același litigiu, C.A.B. s-a întemeiat și pe o altă uzanță comercială, de astă dată pentru a putea să interpreteze voința reală a părților în cauză. Contractul de prestări de servicii pe care îl semnaseră (evocat mai sus) cuprindea două clauze contradictorii, una potrivit căreia acesta avea o durată nelimitată în timp, cealaltă care preciza că fusese încheiat numai pe un interval de 6 luni (1 iulie — 31 decembrie 1980).

Pentru elucidarea neconcordanței, C.A.B. a reținut că, pe cînd clauza care stipulase durata indefinită era tipărită, făcînd parte din însuși formularul contractului, cealaltă clauză fusese scrisă de mîna și subsemnată de ambii parteneri.

În situația de fapt arătată, C.A.B. a ținut seama de uzanța comercială potrivit căreia clauzele scrise de mîna au prioritate față de cele cu conținut contrar ale unui formular tipărit, deoarece concretizează voința părților la speță. Ca atare, hotărîrea nr. 15/1983 a conchis că adevărata intenție a părților (executant și ordonator) a fost de a încheia un contract cu durata de aplicare de 6 luni, iar nu unul pe timp nedeterminat. Această caracterizare era esențială din punct de vedere juridic, deoarece potrivit stipulațiilor convenite de părți, numai un contract cu durată indefinită putea fi denunțat prin declarație unilaterală.

Nici uzanța comercială care asigură înțelegerea clauzei scrise de mină asupra celei tipărite (dar cu conținut contrar) nu figurase în conținutul contractului de prestări de servicii din speță. Organul arbitral a considerat însă, pe drept cuvânt, că părțile trebuie presupuse că au acceptat implicit atari uzanțe, în măsura în care nu se încalcă dispozițiile legii care guvernează operațiunea în discuție.

Hotărârea arbitrală examinată demonstrează în mod convingător, credem, funcția juridică pe care o îndeplinesc uzanțele comerciale în precizarea drepturilor și obligațiilor părților, ca și în elucidarea unor clauze cu înțeles îndolnic ale contractelor de comerț exterior.

dr. O. CAPĂȚINA

Jurisdicții

Statutul juridic al membrilor comisiilor de judecată

În rîndurile ce urmează abordăm problematica statutului juridic al membrilor acestor organe obștești de jurisdicție și influențarea. Prin statut juridic vom înțelege în cazul de față, condiția ce o conferă acestor persoane ansamblul de prevederi legale privitoare la drepturile, obligațiile și răspunderea lor, în calitate de membri ai comisiilor de judecată.

Potrivit art. 111 din Constituție, în activitatea de judecată, judecătorii și asesorii populari sînt independenți și se supun numai legii. Principiul constituțional al independenței judecătorilor se aplică în mod evident și firesc și membrilor comisiilor de judecată, deși normele care reglementează constituirea și funcționarea acestor organe de jurisdicție nu cuprind prevederi asemănătoare celor din Constituție.

Dat fiind faptul că, pe de o parte, aceste organe obștești sînt constituite și funcționează în cadrul unor unități socialiste (întreprinderi și instituții de stat, organizații cooperatiste și obștești, precum și pe lângă organele locale ale administrației de stat), astfel cum prevede art. 2 din Legea nr. 59/1968, iar pe de altă parte, ele trebuie să se bucure de o deplină independență funcțională față de respectivele unități pentru ca hotărârile și soluțiile adoptate să fie în deplină concordanță cu spiritul și litera legii, un ansamblu de prevederi legale au drept scop de a asigura deplină lor obiectivitate și libertate de acțiune.

Astfel, membrii acestora sînt aleși în adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat sau ale membrilor cooperatori ori de către sesiunile consiliilor populare (art. 1 Legea nr. 59/1968). Tot în același scop, în baza art. 132 alin. 1 din Codul muncii membrilor aleși în comisiile de judecată din unitățile socialiste de stat nu li se poate desface contractul de muncă din inițiativa unității decît cu aprobarea prealabilă a adunării generale a oamenilor muncii. Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 9/1974, a considerat că aprobarea adunării generale constituie o condiție esențială a validității măsurii luate de unitate. Dat fiind că prevederea cuprinsă în art. 132 alin. 1 din Codul muncii se referă în mod expres la membrii aleși ai comisiei de judecată, ea nu poate fi extinsă prin analogie, și deci nu

este aplicabilă membrilor delegați de către unitate și sindicat în completul de judecată competent a soluționa litigiilor de muncă.

Potrivit prevederilor art. 53¹ (articol introdus în Legea nr. 59/1968 prin Decretul nr. 86/1973), membrii comisiilor de judecată se bucură de protecția legii în îndeplinirea sarcinilor ce le revin, ca și persoanele care îndeplinesc funcții ce implică exercițiul autorității de stat. Această prevedere legală este aplicabilă nu numai membrilor comisiilor de judecată în sens strict, ci și persoanelor delegate de către unitate și sindicat în completul de judecată constituit în comisie de soluționare a litigiilor de muncă.

Din ansamblul prevederilor Legii nr. 59/1968 rezultă cu evidență că membrii comisiilor de judecată (atît cei aleși, cît și persoanele delegate care întregesc completul de judecată), în activitatea ce o desfășoară în cadrul acestor organe de jurisdicție obștească, nu lucrează în calitate ce o au de persoane aflate în raportul de muncă cu unitățile socialiste (adică nu ca titulari ai unui contract de muncă și nici nu ca membri ai unor organizații cooperatiste).

Prima și cea mai directă consecință a acestui postulat, în planul responsabilității, constă în faptul că nici unul dintre membrii comisiilor de judecată nu au — nu pot avea — răspundere disciplinară și nici răspundere materială pentru activitatea ce o desfășoară în calitate lor de membri ai unor organe de jurisdicție.

De asemenea, în lipsa unor dispoziții legale, nu se poate pune nici problema răspunderii lor contravenționale.

În ce privește răspunderea penală și civilă se impun unele considerații preliminare. Pentru activitatea ce o desfășoară în cadrul acestor organe de jurisdicție, membrii comisiilor sînt asimilați cu „alți salariați” potrivit art. 148 alin. 2 Cod penal. Ca atare, prin ipoteză, ei sînt susceptibili a răspunde penal pentru săvîrșirea unor infracțiuni cum sînt de pildă, luarea de mită (art. 254 C. pen.), primirea de foloase necuvenite (art. 256 C. pen.), falsul în înscrisuri (art. C. pen.), etc.

În ce privește răspunderea civilă a membrilor comisiilor de judecată arătăm următoarele. În cazul în care fapta săvîrșită a avut caracter infracțional și a cauzat pagube, membrul comisiei va fi obligat a repara pagubele produse. În asemenea cazuri acțiunea civilă se va exercita ca o consecință a acțiunii penale.

Pentru celelalte fapte, care nu au caracter infracțional prin care membrii comisiilor provoacă pagube unor persoane, în principiu, ei sînt apărați de răspundere civilă delictuală. În literatura juridică de specialitate s-a susținut că membrii organelor de jurisdicție pot fi obligați la repararea pagubelor pricinuite prin soluțiile nejuste pe care le dau numai în cazul în care au „acționat cu intenție (rea credință)”. Deși în acest domeniu nu există excepții exprese de la normele răspunderii civile delictuale din dreptul comun și ca atare se ivesc impedimente în extinderea aplicabilității lor și asupra activității membrilor comisiilor de judecată, dată fiind independența de care trebuie să se bucure la luarea soluțiilor totuși o asemenea soluție trebuie împărtășită (Șerban Beligrădeanu, Comisiile de judecată, Editura Științifică Buc. 1971 p. 94).

Dr. C. JORNESCU

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

INTREPRINDEREA DE UTILAJ
TEHNOLOGIC — BISTRITĂ

Telefon 13521

- Tv 121×12 OLT 35 ml. 456,6
- Tv 146×8 OLT 35 ml. 305
- Ø 35 W4006 kg. 5000
- Ø 20 W4541 kg. 1000
- Lt 40×5 W 4541 kg. 1000
- TGG 4×1500×6000 OL37.2N kg. 124000
- TGG 4×1500×6000 OL37.2K kg. 249100
- TGG 4×1500×6000 K.52.2b kg 23020
- TGG 7×1500×6000 OL 37.2K kg. 38700
- TGG 7×1500×6000 OL.42.2K kg. 10000
- TGG 20×2000×10000 OLC 15 kg. 26300
- TGG 40×1600×9000 OL 37.2K. kg. 103000
- TGG 50×1500×6000 K47.2b kg. 108900
- TGG 55×1800×6000 OL44.2K kg. 44300
- Ø 180 RUL 1 kg. 67000
- Ø 175 RUL. 2. kg. 28200
- Ø 180 ST. 3KP kg. 4400
- 260×260 RUL2 kg. 58000
- Diferențial cu reductor buc. 3
- Electromagn. pt. electrovibrator buc. 5
- Mot. el. ASIB 2, 4/4 750/1500 r/m buc. 12
- Mot. el. ASI B3 22/3000 3/6 buc. 35
- ASI B3 30/1500 3/6 buc. 2
- MIB2 B3 45/1000 3/6 buc. 1
- ASI B5 55/1500 3/6 buc. 10
- ASI B5 1,1/750 2/2 buc. 28
- ASI B5 1,1/750 2/3 buc. 37
- ASI B5 1,1/750 2/3 buc. 20
- MIB B3 90/1500 3/6 buc. 4
- ASI B3 90/1500 3/6 buc. 1
- AFI B3 7,5/1000 2/3 buc. 12
- ASA B5 0,55/1000 1/3 buc. 6
- Mot. el. MIB2 B3 45/1500 3/6 buc. 3
- MIB B3 110/1500 3/6 buc. 3
- ASM B3 11/750 2/3 buc. 9
- Mot. el. AIM B3 5/1000 2/3 buc. 2
- Mot. el. AIM B35 20/1500 2/3 buc. 2
- AIM B3 45/1000 2/3 buc. 1
- MIP2 B3 250/1000 3/6 buc. 1
- Motoreductor 2GA 8×0,55/1500 HO5 buc. 7
- Motored. 2GA 11,5/0, 75/1500 V05 buc. 7
- 2GA 14×0,55/1500 H01 buc. 11
- 2GA 16×0,55/1500 H05 buc. 17
- 2IA 20×0,75 H05 buc. 34
- 2IA 20×1,1/1500 H02 buc. 14
- M2HM 50×40 0,37/1000 F 111 buc. 9
- Reductor 3H 4852 152.2 buc. 9
- 3H 4852 125.3 buc. 2
- 3H 770×50-0 buc. 2
- 3H 770×50-1 buc. 1
- 3H 770×160-1 buc. 1
- 3 H770×250-6 buc. 2
- 3H 770×250-2 buc. 1
- 3 CVN 570×56-0 buc. 1
- 3CH 605×63-0 buc. 1
- 3CH 605×71-1 buc. 5
- 3CH 605×100-1 buc. 2
- 3CH 11 dr.×90-4 buc. 43
- 4BH 28 dr. buc. 9
- 5BH 22.5 dr. buc. 8
- 8 BH 40 dr. buc. 1
- Reductor R.R.R. KAV 50 buc. 1
- Reductor 1 P 414 (10010 buc. 7
- Aparataj de pornire RPUD buc. 1
- Aparataj de pornire RPUM buc. 4
- Ap. de pornire EPLD 1000 buc. 1
- Ventilatoare V 433 buc. 3
- C 491—0321 buc. 6
- VA 506/3 0,75/1500 buc. 2
- VI 710/3 buc. 8
- VI 710/2 buc. 6
- V 432-02-2 buc. 2
- V 432-02-21 buc. 6
- V 432—042 buc. 3
- VAT 500/12 0,75/1500 buc. 1
- VAT 1000/3 30/1500 buc. 2
- VAT 500/12 5,5/3000 buc. 2
- VSDA-11 buc. 2
- V10-6301, 2 poz. 3 buc 5
- V425C/022 pm. 122 buc. 1
- V 407/14 buc. 1
- Robinet reglare Ø 80×6 buc. 62
- Idem Ø 100×6 buc. 65
- Idem Ø 150×6 buc. 26
- Idem Ø 200×6 buc. 14
- Idem Ø 50×40-2 buc. 58
- Idem Ø 25×40-1 buc. 51
- Ampermetru 300/5A buc. 1
- Idem M52 100A buc. 1
- Idem E 541 600/5A buc. 1
- Idem E 541 600.A buc. 9
- Idem C4 buc. 5
- Idem aparat MR 20-250 buc. 2
- Idem MR 192 buc. 11
- Apărător guler 60W buc. 403
- Armături tavan 60W buc. 80
- Bec 3W 24V buc. 162
- Bec 24V buc. 15
- Bec 35W 24V buc. 45
- Bec 5W 12V cireașa buc. 8
- Bec 35W 12 V pară buc. 192
- Bec 12V 40W buc. 16
- Bec 40W 32V buc. 200
- Bec 15W 65V sferic buc. 92
- Termostat 875-93 buc. 13
- Idem 875-02 buc. 1
- Ampermetru 250/54 buc. 1
- Relee fotoelectrice DEI buc. 2
- Relee pilpiire RP-7 buc. 3
- Transformator TMA 1000 buc. 2
- Voltmetru M54/600V buc. 1
- Voltmetru E52-150V buc. 2
- Idem M5-154 buc. 3
- Siguranță NAVAR 10A buc. 34
- Releu RT p.a. 7 buc. 1
- Plăci circ. imor. buc. 15
- Releu TISIZA buc. 11
- Idem R.15 buc. 25
- Idem de nivel tranzistorizat buc. 1
- Idem SSB 12A buc. 6
- Idem de comandă buc. 1
- Releu 71574 buc. 5
- Idem buc. 7
- Releu E.P. buc. 10
- Idem M-11 buc. 10
- Idem M.5 buc. 17
- Idem M58 buc. 1
- Idem M.59 buc. 1
- Releu RIT 3 buc. 2
- Idem clipitor buc. 1
- Presostat 875-22 buc. 2
- Idem 875-24 buc. 69
- Idem -28 buc. 1
- Idem -29 buc. 60
- Idem -34 buc. 116
- Idem -34 buc. 4
- Idem -38 buc. 1
- Idem -46 buc. 773
- Idem -75 buc. 13
- Idem -82 buc. 2
- Idem -66 buc. 5
- Idem -70 buc. 153
- Micro. temperatură buc. 4
- Manipulator H-14 buc. 4
- Miner AEG 416-TMA3 buc. 98
- Manipulator 614 buc. 87
- Idem 612 buc. 12
- Multimetru NAVO buc. 7
- Patron AEG 36A buc. 6
- Idem 100 A buc. 7
- Priză și fișă metal buc. 5
- Întrerupător cump. ST buc. 45
- Limitator 6090 buc. 83
- Idem 6090 TA buc. 10
- Idem 6110 buc. 647
- Limitator 4486 buc. 1
- Idem 4481 buc. 2
- Limit. cursă ac surub buc. 2
- Idem 6131 buc. 99
- Idem 6136 buc. 50
- Idem 7401 buc. 2
- Idem 4473 buc. 15
- Idem 6102 buc. 167
- Întrerup-pedală nisip buc. 222
- Idem (pt. tablou) buc. 93
- Ide maux. pt. TOA 125 A buc. 30
- Idem PACO etanș. buc. 4
- Idem 0618-63A buc. 5
- Idem PACO 10A buc. 16
- Întrerup. pirghie 25A buc. 26
- Idem 63A buc. 14
- Idem de avarii de funie buc. 6
- Idem USLO 220 V-220A buc. 4
- Idem -160A buc. 1
- Inversor cu sens 32A buc. 41
- Electrovalve Ev-30n 220 V buc. 10
- Electromagnet buc. 72
- Element de cdă bistabil buc. 10
- Clemă racordare buc. 22
- Idem universală buc. 231
- Idem de derivație mobilă buc. 560
- Capac siguranță buc. 190
- Capace sig. buc. 243
- Contactor 3 SA buc. 26
- Contactor MC-1,5 buc. 4
- Contact mobil Ga buc. 220
- Contact. pompă apă buc. 8
- Contactor AR buc. 2
- Contactor fix buc. 240
- Comutator blocare buc. 69
- Comutator C-16 buc. 7
- Idem C-16 buc. 3
- Idem C-63 buc. 22
- Idem măsurare tensiune buc. 10

- Contactor AR buc. 40
- Balast BVA 400W buc. 40
- Grătare 40W buc. 507
- Soclosiguranță LFA 25A buc. 628
- Presetupă 4423 A buc. 36
- Lămpi semnalizare 666 buc. 215
- Ciocan lipit buc. 3
- Conectori buc. 4160
- Circuite integrate buc. 736
- Corp iluminat FIA buc. 13
- Corp iluminat FIA buc. 10
- Corp metal pt. cărucior buc. 1
- Releu clipit RCL-2 220V buc. 1
- Rotametră RTS P2 buc. 2
- Bobine TGA 200A buc. 5
- Idem TCA 250 A buc. 53
- Idem AC 3 25/α — 24 V buc. 30
- Idem AC 3 40A-24V buc. 30
- Idem 63A buc. 69
- Idem AC3 100A buc. 65
- Idem AC3 200-A-220V buc. 27
- Idem soc BIA 65W buc. 4
- Idem H22 buc. 4
- Bloc releu TSA 10A buc. 58
- Bloc releu TSA 32 A buc. 16
- Adaptor surse Pe 10 LBG buc. 6
- Idem tensiune 52T buc. 5
- Idem pt. detector buc. 4
- Role filetat M10×1 buc. 6
- 18×1,5 buc. 30
- 12×1,75 buc. 10
- 14×1,5 buc. 20
- 16×1,5 buc. 16
- Pietre poliz. 50×32×16 buc. 300
- 100×50×20 buc. 850
- 100×60×20 buc. 20
- 100×85×150×35 buc. 350
- 150×80×20 buc. 20
- 250×20×76 buc. 150
- 250×30×75 buc. 32
- 250×32×76 buc. 12
- 250×40×127 buc. 18
- 250×100×62 buc. 100
- 400×25×203 buc. 13
- 400×50×50 buc. 200
- 400×50×203 buc. 18
- 400×63×203 buc. 31
- 450×63×127 buc. 56
- 450×80×203 buc. 46
- 500×80×304 buc. 66
- 500×80×305 buc. 10
- 500×1000×203 buc. 46
- 15×20×6 buc. 787
- 16×20×6 buc. 276
- 25×8×10 buc. 630
- 25×25×6 buc. 274
- 32×32×6 buc. 500
- 50×32×13 buc. 5000
- Pietre biax buc. 5000
- Pietre poliz. 8×10×3 buc. 584
- Semering 16×3×7 buc. 585
- Idem 22×35×6 buc. 251
- Semering 30×50×10 buc. 400
- 45×62×10 buc. 100
- 45×65×12 buc. 250
- 52×72×10 buc. 720
- 55×80×10 buc. 750
- 60×80×10 buc. 400
- 62×40×10 buc. 400
- 63×85×10 buc. 250
- 65×90×12 buc. 400
- 70×90×10 buc. 100
- 70×90×10 buc. 100
- 70×95×12 buc. 350
- 80×104×12 buc. 150
- 90×110×12 buc. 200
- 52×66×7 buc. 200

Garnituri buretoase

- 8×30 kg. 2283
- 15×25 kg. 153,450
- K 130 kg. 153,450
- Cărămizi refr. 15 Des. 1525 kg. 1374
- Idem 6 Des. 1525 buc. 513
- Idem 2510 buc. 63312
- Idem coreaplic. Des. 1525 buc. 3135
- Cărămizi refr. speciale kg. 364
- Cărămizi refr. Des 1266 kg. 10456
- Idem coreaplicate kg. 2206
- Idem refr. speciale Des. 1525 kg. 2330
- Cărămizi silico EA 16.I. kg. 23753
- Idem refr. silico EB 12.I. kg. 10691
- Idem MB 3.I. kg. 3095
- Idem MB 4.I. kg. 2816
- Cărămizi refr. 13122 10.I. kg. 1691
- Idem 131910 10.I. kg. 2098
- Idem EA 15.I. silico kg. 3132
- Idem silico EB 5II kg. 387
- Idem EB 10.I. kg. 3636
- Idem EB 14II. kg. 1469
- Idem MA II kg. 1083
- Idem MA 4.I. kg. 6835
- Idem EB 6.I. kg. 7762
- Idem EB 14.I. kg. 9857
- Idem MB.7.I. kg. 7677
- Feromangan kg. 28157
- Mortar refr. uzinal 134/76 kg. 7200
- Cărămidă silico MB 4.II. kg. 664
- Idem MB5.I. kg. 1124000
- Idem 121 R. kg. 756
- Idem 131-2 5 10.I. kg. 429
- Idem 1319 32 I kg. 974
- Idem 131-2-I-24II. kg. 799
- Idem MA 6.I. kg. 2776
- Idem MA 1 I. kg. 680
- Idem MA 2.II. kg. 302
- Idem MA B4 I. kg. 651
- Idem EA 1B-I. kg. 756
- LR 10-I. kg. 2226
- Idem LR 10-II. kg. 4171
- Idem MB 3.I. kg. 883
- Cărămidă silico MB7.I. kg. 1280
- Idem 121-2R.I. kg. 7267
- Idem UR.24.I. kg. 2325
- Idem 13-L-D-1 I. kg. 101
- Idem 131 LD 24.I. kg. 145
- Idem LD 10.I. kg. 378
- Idem MA 2.I. kg. 628
- Idem 131.2.L.10.I. kg. 1391
- Caolină kg. 825
- Deșeuri cărămizi magneziene kg. 10000
- Șurub M3×20 STAS 2571 kg. 10000
- Idem M3×2,5 STAS 3954 kg. 12000
- Idem M4×8 4884 kg. 40000
- Idem M4×10 3954 kg. 16000
- Idem M4×12 3954 kg. 14000
- Idem M4×25 2571 kg. 9.500
- Idem M5×2 5144 kg. 45000
- Idem M6×12 4883 kg. 20000
- Idem M6×20 5144 kg. 80000
- Idem M6×35 5144 kg. 10000
- Idem M6×45 5144 kg. 16000
- Idem M8×55 4845 kg. 8000
- Idem M8×70 4272 kg. 10000
- Idem M12×80 5144 kg. 6400
- Idem M16×40 5144 kg. 7000
- Idem M16×45 5144 kg. 4000
- Idem M16×75 6220 kg. 15000
- Idem M3×12 2571 kg. 30000
- Șurub tablă 3,5×13 10296 kg. 5100
- Idem M4×25 3954 kg. 14000
- Idem M4×25 4883 kg. 14000
- Idem M6×10 3954 kg. 10000

- Idem M10×30 5930 kg. 1000
- Idem M10×35 5930 kg. 2400
- Idem M10×40 5930 kg. 998
- Idem M10×45 5930 kg. 1.500
- M10×50 5930 kg. 610
- M10×60 4845 kg. 19000
- Idem M12×25 2571 kg. 3980
- Idem M12×60 5930 kg. 2000
- Idem M14×40 4845 kg. 15000
- Idem M14×50 5144 kg. 3500
- Idem M14×60 4845 kg. 15000
- Idem M14×70 6219 kg. 2000
- Idem M16×40 5930 kg. 800
- Idem M16×55 5144 kg. 5000
- Idem M16×50 5144 kg. 2000
- Idem M16×60 5940 kg. 2000
- Idem M16×65 5144 kg. 2000
- Idem M16×70 5144 kg. 2000
- Idem M20×55 1474 kg. 1.300
- M20×120 4272 kg. 2000
- Idem M16×160 4272 kg. 500
- Pilițe M2 4071 kg. 45000
- Idem M 2,5 4071 kg. 3900
- Idem M3 4051 kg. 38000
- Idem M10 4073 kg. 15000
- Nituri M3×4 797 kg. 150
- Nituri M6×30 STAS 9229 kg. 20
- Idem M10×20 9230 kg. 350
- Idem piuliță M5 4071 kg. 400.000

FABRICA „PROTAN“ PLOIEȘTI

Str. Corlătești nr. 15

Telefon : 971/13515

- Robinet refulare cu clape, cu servomotor cu acțiune manuală buc. 4
- Rulmenți 22215 K buc. 2
- Distribuitor gaze buc. 2
- Lanț antiderapant kgr. 5,54
- Rulment 22322 K buc. 1
- Ridicător hidraulic buc. 1
- Rulmenți 22322 buc. 2
- Tub curățire Ø 50 buc. 20
- Tub curățire Ø 100 buc. 16
- Marșit grafitat kgr 60
- Cablu 4×6 cu armătură plumb m 150
- Țeavă oțel 4×4 m 50
- Clapetă reținere Ø 80 buc. 4
- Robinet vană Ø 250 buc. 5
- Corp CFS 2×40 buc. 3
- Robinet ventil Ø 125 buc. 7
- Robinet fontă Ø 150 buc. 6
- Ventil Ø 125×16 buc. 4
- Vane Ø 250 buc. 3
- Riglag 250 buc. 1
- Ventil ST 1519 Ø 150 buc. 11
- Flanșă Dn 20 Ø 300 buc. 17
- Robinet oval Ø 300 buc. 6
- Robinet reținere cu clapete Ø 80 buc. 4
- Robinet reținere cu clapete Ø 50
- Flanși Pn 25 Dn 200 buc. 49
- Tuburi fontă 50×1000 buc. 50 buc. 11
- Cheson beton buc. 1